

Global Storyline

jak vtáhnout děti do děje světa

Metodiku příběhu Obr od Bodláčí hory vytvořila skotská organizace WOSDEC.

Pro české prostředí ji adaptovala organizace NaZemi ve spolupráci se skupinou učitelů: Karla Černá, Petr Juráček, Marta Kuchaříková, Martina Grycová, Petra Turečková, Lucie Holubová a Petra Večeřová.

Všem tímto děkujeme za spolupráci a cenné podněty.

STORYLINE – JAK VTÁHNOUT DĚTI DO DĚJE SVĚTA

Příběhy umožňují dětem vystoupit ze svého světa, vstoupit do světa příběhu a do svého světa se vrátit se zkušeností.

Marie-Jeanne McNaughton

Metoda storyline vtahuje děti do děje světa okolo nich, a tím je učí. Děje se tak prostřednictvím příběhu, který se stává osou výuky po dobu dvou až tří měsíců. Příběh nastoluje učitel a následně do něj promítá konkrétní témata, formuluje klíčové otázky k prozkoumávání problému v rámci příběhu i v navazující výuce. Zbytek už je na dětech a na jejich vlastním uvažování, dohodě a rozhodování.

Velké zázemí pro storyline vzniklo v 70. letech ve Skotsku a postupně se vytvořilo v dalších evropských zemích, například v Nizozemí a ve skandinávských zemích. V současnosti zažívá storyline ve Skotsku renesanci a rozšiřuje se i za jeho hranice. V podobě projektu s názvem Global Storylines – příběhů s globálním rozměrem, které vytvořila skotská organizace WOSDEC, se dostává i do České republiky.

Konkrétně v globálních příbězích (Global Storylines) vytváří třída fiktivní komunitu, která čelí postupně se objevujícím problémům. Děti v rolích i mimo role hledají pro svou fiktivní komunitu řešení. Výuka s dějovou linkou využívá dramatizaci, a umožňuje tak prozkoumávat komplexní globální témata v bezpečném prostředí fiktivního příběhu. Global Storylines jsou tedy ideálním nástrojem globálního rozvojového vzdělávání, které vede k porozumění našim vztahům s ostatními lidmi a místy ve světě.

PŘÍBĚH OBR OD BODLÁČÍ HORY

Každý máme ve svém okolí i uvnitř sebe svého obra – někoho, komu nerozumíme, s kým se učíme žít.

Martina Grycová

Potřeba patřit k nějakému společenství lidí – komunitě – a být jeho plnohodnotnou součástí je pro život člověka zásadní. Pro vytváření dobře fungujících komunit je klíčová sounáležitost a také porozumění tomu, jak jsme s ostatními propojeni. To nám pomáhá nepodléhat předsudkům a nedopouštět se diskriminace. Jsme přesvědčeni, že cit pro sounáležitost s našimi nejbližšími komunitami nás motivuje k tomu, abychom aktivně podporovali sociální spravedlnost a rovnost, a to jak na lokální, tak na globální úrovni.

Příběh Obr od Bodláčí hory se odehrává v odlehlé horské vesnici, jejíž obyvatelé si žijí svým poklidným životem a na návrh starosty svoji vesnici jednoho dne přihlásí do soutěže o nejlepší vesnici. Jejich plány jsou ale po čase narušeny nezvyklými událostmi – ukáže se, že v blízkosti vesnice žije obr, který začne obyvatelům dělat potíže. Jak si obyvatelé s touto situací poradí?

Příběh umožňuje otevřít s žáky téma setkání s odlišností, které v příběhu představuje obr. Žáci se učí vyrovnávat s tím, že někdo v jejich okolí může být „jiný“, může se chovat nezvykle. To, že se obyvatelé vesnice s obry běžně neseťkávají, v nich může vzbuzovat strach a vést k vzájemnému nepochopení. Setkání s odlišností totiž narušuje naše přesvědčení a životní jistoty, na jejichž uchování jsme většinou citliví. Při práci s příběhem mohou žáci tuto situaci zažít nejprve v rolích obyvatel fiktivní vesnice a posléze ji vztáhnout na svou osobní zkušenost a propojit s děním v jejich nejbližším okolí i ve světě. V neposlední řadě se učí vžívat do situace obra – dívat se na svět očima toho, kdo je vnímán jako odlišný.

Jaké dovednosti můžeme díky příběhu Obr od Bodláčí hory rozvíjet?

Učení se příběhem lze začlenit do běžného života třídy i školy a stejně tak i do školního vzdělávacího programu. Přirozeně jsou díky tomuto příběhu naplňovány klíčové kompetence dané RVP pro ZV. Globální dimenze příběhu Obr od Bodláčí hory spočívá v dovednosti přijímat odlišnosti, v příběhu žáci rozvíjejí zejména schopnost vcítit se do druhého, respekt a oceňování rozmanitosti, solidaritu, vědomí vlastního vlivu a kritické myšlení.

V závěru metodiky najdete podrobný rozpis kompetencí, které příběh rozvíjí, a konkrétní příklady vztahující se přímo k tomuto příběhu (příloha 1).

Učivo jednotlivých předmětů

Jak propojit příběh s učivem jednotlivých předmětů? Příběh nabízí mnoho příležitostí pro mezipředmětové učení, samozřejmě ale nelze očekávat, že každé učivo lze s příběhem propojit. Není nutné snažit se učivo do příběhu za každou cenu vtlačit, ale spíše využívat příležitosti k učení, které nám příběh a reakce žáků nabídnou. Každý učitel dokáže posoudit, co se do příběhu hodí, a co je naopak lepší vyučovat jiným způsobem. Konkrétní návrhy na propojení očekávaných výstupů RVP a příběhu Obr od Bodláčí hory najdete také v závěru metodiky (**příloha 2**).

Osnova příběhu

Příběh se skládá celkem z deseti epizod, přičemž v osmé a deváté epizodě má vyučující prostor pro rozvedení příběhové linky dle vlastního uvážení. Součástí příběhu jsou také tzv. dramatické vstupy, kdy učitel i žáci pracují v roli. Popsané dramatické vstupy jsou klíčové pro posun děje příběhu. Epizody obsahují také podpůrné aktivity, které umožňují dále rozvíjet témata jednotlivých epizod a příběhu. Jsou důležité pro hlubší porozumění problémům, které komunita v příběhu řeší, a také pro propojení příběhu s reálnými problémy u nás i ve světě. Podrobné popisy podpůrných aktivit najdete v závěru (**příloha 3**).

EPIZODA	CO SE STANE	HLAVNÍ CÍL
Epizoda 1 Bodláčí hora	Žáci společně s učitelem prozkoumají, jak vypadají různá horská prostředí, prodiskutují úvodní příběh o Bodláčí hoře a vytvoří koláž vesnice, ve které se bude příběh odehrávat.	Žáci vytvoří prostředí vesnice a přijmou je za své.
Epizoda 2 Lidé od Bodláčí hory	Žáci si zvolí vlastní postavy pro příběh a promyslí, jakou roli jejich postava v komunitě hraje. Společně promyslí, jak komunita funguje a co potřebuje.	Žáci si vytvoří své postavy pro příběh a přijmou je za své. Začínají objevovat, co to znamená být součástí komunity.
Epizoda 3 Soutěž	Starosta vesnice obyvatele osloví nabídkou zapojení do soutěže Nejlepší vesnice. Žáci plánují, čím by jednotliví obyvatelé mohli k vítězství v soutěži přispět. Dramatický vstup 1: Rušný den ve vesnici	Žáci objevují možnosti osobního vlivu a přispění k rozvoji vesnice.
Epizoda 4 Obří problém!	Ve vesnici se začnou dít podivné věci. Starosta svolá setkání na radnici, kde mu obyvatelé povědí o událostech, jež svědčí o přítomnosti obra. Starosta představí nabídku od tzv. obrologa – experta na obry, kterého se obyvatelé nakonec rozhodnou kontaktovat. Dramatický vstup 2: Setkání na radnici	Žáci rozlišují mezi fámou a skutečností.
Epizoda 5 Setkání s obrologem	Probíhají přípravy na setkání s obrologem, kterého obyvatelé pozvali na setkání. Ten je ale o svých schopnostech nepřesvědčí a obyvatelé se rozhodnou problém vyřešit sami. Dramatický vstup 3: Setkání s obrologem	Žáci posuzují pravdivost a důvěryhodnost předkládaných informací.
Epizoda 6 Jak chytit obra	Žáci v rolích obyvatel vymyslí plány na chycení obra. S učitelem poté diskutují, zda jsou tyto plány humánní a zda by např. nemohly být pro obra nebezpečné. Finální plány poté žáci v roli obyvatel prezentují starostovi. Ten si bere čas na rozmyšlení. Dramatický vstup 4: Jak chytit obra	Žáci spolupracují ve skupinách na vytváření plánu a vzájemně si dávají a přijímají zpětnou vazbu.
Epizoda 7 Dopis od obra	Starosta dostane dopis od obra, ze kterého se o něm obyvatelé dozvědí nové informace. Obyvatelé se proto rozhodnou s obrem sejít a na setkání se připravují. Dramatický vstup 5: Dopis od obra	Žáci se snaží vcítit do obra, posuzují nové informace, které o něm získali, a rozhodují se, jak s nimi naloží.
Epizoda 8 Setkání s obrem	Proběhne setkání s obrem. Obyvatelé s ním diskutují, dozvídají se podrobnosti o jeho životě a utvářejí si názor na to, jaký obr je. Zkoušejí se vžít do jeho situace a společně diskutují o možných variantách společného soužití. Dramatický vstup 6: Setkání s obrem!	Žáci hledají možnosti soužití s obrem.
Epizoda 9 Další obří problémy	Prostor pro vlastní epizody, které budou dále rozvíjet téma soužití obyvatel vesnice s obrem.	Žáci se učí ověřovat pravidla soužití z hlediska potřeb všech zúčastněných.
Epizoda 10 Vyhlášení výsledků soutěže	Blíží se den vyhlášení výsledků soutěže. Obyvatelé prezentují porotě svoji vesnici, ve které žije i obr. Volitelný dramatický vstup: Prezentace před porotou	Žáci vyhodnocují fungování komunity. Reflektují celý příběh a pojmenovávají, co se díky příběhu naučili.

ABY METODA STORYLINE FUNGOVALA...

Výuka s dějovou linkou se dělí jednak na dramatické vstupy, při nichž žáci i učitel vstupují do rolí a jejich postavy musejí čelit problémům a výzvěm, a jednak na učení mimo příběh. Dramatické vstupy posouvají příběh a otevírají otázky a úkoly k učení. V rolích získávají žáci sebedůvěru a motivaci pro učení. Děti i učitelé žijí současně ve dvou světech: ve světě příběhu, když jsou v rolích, a v reálném světě, do kterého přenášejí zkušenost. Přecházení mezi těmito dvěma světy vytváří bezpečné prostředí pro učení.

Zejména vstupování a vystupování z příběhu umožňuje žákům měnit perspektivu a poskytuje prostor pro reflexi, kdy se žáci s odstupem dívají na jednání svých postav a na své prožívání v rolích a pojmenovávají si, co se díky tomu naučili.

Následující tipy vám mají pomoci vytěžit ze storyline co nejvíce. Rozvíjejí otázky, jak to udělat, aby žáci i učitelé měli jasno, ve kterém světě se zrovna nacházíme, jak vést reflexi a jak postupně rozšiřovat prostor pro iniciativu žáků (participace).

1) JAK ROZLIŠIT PRÁCI V ROLÍCH A PRÁCI MIMO ROLE

- Pro odlišení příběhu a reality dobře poslouží **rekvizita** (kravata, šátek, kladivo...), jejíž uchopení či odložení prozrazuje, je-li žák či učitel v roli, nebo ne.
- Také učitelův **slovní projev** dává najevo, kde se nacházíme: „*doneste si rekvizity, budeme se přemísťovat*“, „*opustíme nyní příběh a podíváme se na to, jak obyvatelé postupovali*“.
- Jasně oddělování příběhu a reality vám umožní využít jakoukoli situaci v příběhu k učení. Stačí **dramatický vstup zastavit** a vystoupit z role, například pokud jako učitel vidím, že sebou děti v rolích nechávají manipulovat: „*Co se v Bodlákově právě stalo? Jak se vaše postavy cítily, když obrolog řekl: „To je hloupá otázka!“ Proč to říkal? Co by se ho teď mohli obyvatelé vesnice zeptat, aby si ověřili, zda mu mohou důvěřovat?*“ Potom se může třída vrátit do rozehrané situace.
- Reflexe či výklad učiva vedte mimo příběh.

2) JAK VÉST REFLEXE A PODPOROVAT PŘENOS ZKUŠENOSTI DO ŽIVOTA

Co mi došlo? Jak je úžasné, když Petřík může mluvit o své osobě jako o Tadeášovi. Petr přemýšlí o tom, proč Tadeáš jedná tak, jak jedná, a jak se právě asi cítí.

(z reflexe učitelů)

Reflexe je naprosto klíčová pro proces učení. Reflexe pomáhá dětem uvědomit si, co se dělo a jak to prožívaly, a odvodit z toho poznání, které mohou uplatnit příště. V neposlední řadě vede děti k tomu, že si uvědomí, že se učí. Díky tomu pak mohou své učení vědomě řídit.

Jak reflexi zaměřit

Orientovat se v tom, na co zaměřit reflexi, pomáhají cíle jednotlivých epizod, případně cíle, které si vyučující sami stanoví, a otázky za každou epizodou.

Jak strukturovat reflexi

Fáze reflexe

Reflexe má čtyři fáze, které nemusejí být pokryty všechny. Záleží na kontextu aktivity. Po dramatizaci a po aktivitách, které jsou silným zážitkem a vzbuzují emoce dětí, začneme otázkami na prožívání (1). Někdy je možné začít rovnou popisným ohlédnutím za tím, co se vlastně dělo (2), zobecníme zkušenost (3) a formulujeme ponaučení pro příště (4).

Příklady otázek pro rozpróduení diskuze

- *Když se podíváte zpátky na to, co se v příběhu odehrálo, co tomu říkáte?*
- *Jak jste se v roli vesničanů cítili, když...?* (1) Prožitek a pocity
- *Co se dělo? Co vesničané udělali? Co dělala tvoje postava? Jak občané spolupracovali?* (2) Popis dění „ohlédnutí“

- *Co by měli udělat jinak, a co se naopak osvědčilo? Kdybyste ten příběh brali jako učení a měli říct jednu věc, co jste se ze setkání s obrologem naučili? Lze upravovat podle cíle: Jak můžeme rozeznávat lháře od člověka, který mluví pravdu? Jak to poznám? Jak to můžu ověřit? (3) Zobecnění zkušenosti*
- *Co se potřebujete naučit, abyste si dále v rolích občanů věděli rady? (4) Ponaučení pro příště*

Přenos do života

U storyline je důležité věnovat pozornost otázkám, které pomáhají přenosu do života – které umožňují hledat paralely s příběhem v reálném životě dětí a ve světě kolem nás.

- *Co by mohl obr udělat, aby svůj vztek zvládl? Také se někdy vztekáte? Co s tím děláte? V čem jste si s obrem podobní, a v čem se naopak lišíte?*
- *Už jste se někdy cítili jako obr, když jste nesouhlasili s tím, co o vás lidé říkali?*
- *Znáte někdo někoho, kdo to má podobně jako obr – pro ostatní je odlišný?*

Tipy

- Otázky vztahujeme k cílům epizody či daného úseku.
- Začneme ze široka, abychom zachytili to, co je pro děti nejživější a nejdůležitější, a pak zužujeme záběr.
- Vyvažujeme, o čem chceme mluvit my, a o čem zase žáci.

Děti hledaly někoho, kdo je podobný obrovi, kdo to má zkrátka jinak než my. A našly. První byl bezdomovec, kterému rodina jednoho kluka nosí jídlo. Takže se ozval ten Pavlík. Další byl někdo, kdo je na vozíku – tři děti měly přímou zkušenost. Pak se rozjela debata o tom, jak tatínek spadl a měl něco s kolenem... Dále byl Honza z naší školy – rozběhla se diskuze o tom, že s holkami to měl většinou dobré, že byl milý. Když jsem řekla, že se Honza po Vánocích vrátí, část dětí jásala, část dětí mlčela v úžasu, jedna dívka zakryla rukou pusku a říkala: „To ne, to ne.“

(z reflexe učitelů)

3) ZVĚTŠOVÁNÍ PROSTORU PRO INICIATIVU ŽÁKŮ A JEJICH PODÍL NA PROCESECH UČENÍ

Přístup storyline umožňuje učit děti aktivnímu občanství. Příběh otvírá dětem prostor pro uplatňování vlastního vlivu na situace a události. Učitel je tak podporuje ve stále větší participaci na procesech, které se jich týkají. Participace – účast na dění – může začít od drobností. Nabízíme několik tipů:

- Využívejte a rozvíjejte nápady dětí, nechejte je jejich nápady uplatnit.
- Podpořte je v dávání konstruktivní zpětné vazby: například děti popisným jazykem pojmenovávají chování druhých, které je těší, či naopak ruší; pojmenují slabá místa plánu, a tím jej pomáhají vylepšit.
- Vyzkoušejte s dětmi různé procesy rozhodování, jdoucí za pouhé hlasování pro návrhy.
- Umožněte dětem porozumět důsledkům vlastních rozhodnutí tak, že je necháte zažít je. Například když se vesničané rozhodnou odmítnout obrologa, nechejte je odmítnutí vyjádřit v jejich rolích tváří v tvář obrologovi (s patřičnou podporou a reflexí).
- Nebo když bude vesnice složená ze samých hasičů a vojáků, navodte situaci: došel chleba.
- Prostor pro participaci je také mimo příběh, děti se učí být odpovědné za svoje učení: *Co se potřebujeme ještě naučit, abychom v rolích Bodlákovských mohli informovaně rozhodnout?*

Jak naložit s tím, když se žáci rozhodnou jinak, než kudy vede linka příběhu

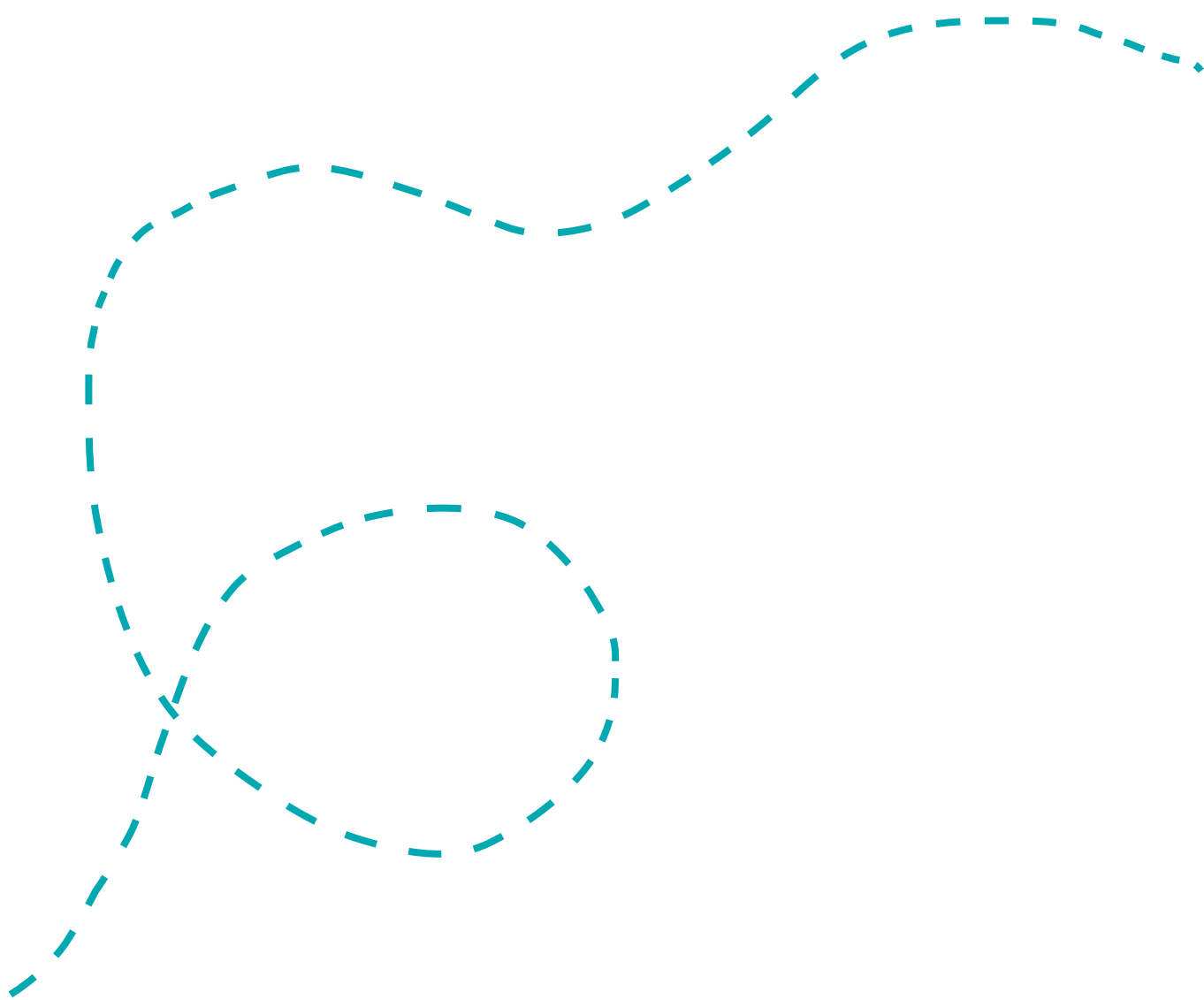
- Pokud by se děti v rolích obyvatel vesnice rozhodli, že nechtějí pozvat obrologa, využijte to pro další důležité učení pro život: jak přijímat věci, které nejsou podle mého. Nezapomeňte, že takové učení je třeba podpořit reflexí. V příběhu to můžete uvést následovně: žáci představují pouze část vesnice, ostatní či starosta rozhodli jinak.

Z čeho se skládají popisy epizod

- **Anotace** – stručně shrnuje, co se v dané epizodě odehraje jak v příběhu, tak v učení
- **Cíle** – jsou formulovány jako dlouhodobé vzdělávací záměry, ke kterým epizoda směřuje; volba konkrétních měřitelných cílů je na učiteli
- **Co nás zajímá** – klíčové otázky utvářející příběhovou linii vysvětlují, co žáci v dané epizodě budou prozkoumávat
- **Průběh epizody**
- **Dramatické vstupy** – u většiny epizod tvoří jejich součást dramatický vstup, který posouvá příběh
- **Podpůrné aktivity** – lekce, které žákům mimo role pomáhají porozumět důležitým konceptům či prozkoumat témata, která s příběhem souvisejí; často prohlubují globální rozměr příběhu
- **Na co se zaměřit v reflexi** – tato část pomáhá učiteli s hodnocením posunu žáků tím, že formou otázek zaměřuje pozornost na to, co u žáků sledovat; jsou zde uvedeny i příklady konkrétních otázek pro reflexi

Obr od Bodláčí hory

linka příběhu

EPIZODA 1

BODLÁČÍ HORA

Anotace

Žáci společně s učitelem prozkoumají, jak vypadají různá horská prostředí, prodiskutují úvodní příběh o Bodláčí hoře a vytvoří koláž vesnice, ve které se bude příběh odehrávat. Žáci se z plakátu dozvědí o soutěži „Nejlepší vesnice“.

Cíle

Žáci:

- vytvářejí společně s ostatními prostředí vesnice a postupně je přijímají za své;
- spolupracují na výrobě koláže Bodláčí hory;
- objevují smysl a umístění jednotlivých prvků (staveb, cest...) pro život vesnice.

Co nás zajímá

- Jak vypadá horská vesnice? Jaký je rozdíl mezi vesnicí a městem?
- Jak asi vypadá vesnice, která je na úpatí Bodláčí hory?
- V jakých obydlich zde lidé žijí?
- Kde pracují?
- Kde odpočívají a co dělají ve volném čase?
- Kde nakupují?
- Jak můžeme spolupracovat při tvorbě koláže naší vesnice?

Průběh epizody

- Seznamte žáky s úvodním příběhem a s popisem Bodláčí hory.

Obr, který se vztekal

Na úpatí Bodláčí hory ležela vesnice. V té vesnici žil malý kluk, který se rád toulal po okolí. Když se jednoho sobotního odpoledne procházel lesem, překvapil ho strašlivý rámus. Rychle se schoval za keř. Netrvalo to dlouho a začalo se ozývat hlasité dupání. Dup! Dup! Za chvíli se kousek od kluka objevil velikánský obr. A vypadal dost rozzlobeně!

„Do prkýnka dubovýho!!!“ zakřičel obr. Potom vrazil hlavou do stromu, až všechny listy popadaly na zem jako sněhové vločky.

„Ke všem čertům!“ ozvalo se za chvíli. Obr vyvrátil strom, a jak si ho házel na ramena, porazil dalších sedmadvacet stromů. Stále si pro sebe něco brblal a škrábal se do kopce po cestě k vrcholu Bodláčí hory. Kluk vzal nohy na ramena a utíkal domů.

„V lese jsem viděl obra! V lese jsem viděl obra!“ hlásil všem ve vesnici. Ale lidé se jen usmívali a ujišťovali ho, že žádní obři přece neexistují.

Popis vesnice

Bodláčí hora byla vždy velmi klidné místo, kde se zpravidla nedělo nic zvláštního nebo neobvyklého. Vesnici nevedla hlavní silnice, takže sem nepříjíždělo mnoho turistů. Byla to ale malebná vesnička s několika domy a obchody. Ležela přímo na úpatí docela vysoké hory, která byla celá porostlá hustým lesem. Místní lidé se v lese rádi procházeli a dívali se z vrcholu hory na vesnici. Na vrcholu bylo několik velkých jeskyní, většina lidí se jim ale raději vyhýbala, protože byly trochu záhadné a tajemné.

- Otevřete diskuzi o této vesnici: *Co se v ní stalo, chcete se tam podívat?*
- Vyhledejte si informace o horských vesnicích – jak vypadají, co vše v nich je (např. v souvislosti s vlastním bydlištěm).
- Vykládejte si o fungování vesnice. *Co vše musí být v každé vesnici? Co chcete mít ve své vesnici?*
- Společně vytvořte koláž, malbu či model vaší vesnice a vymyslete pro ni jméno.
- Ukažte žákům plakát informující o soutěži „Nejlepší vesnice“. Co si o soutěži žáci myslí?

Na co se zaměřit v reflexi

- Co si děti myslí o situaci z úvodního příběhu? Vypytávejte se otázkami typu: *Proč si to myslíš? Co tě k tomu vede?*
- Jak žáci vnímají rozdíly mezi jejich životem a životem v odlehlé horské vesnici? *Jak se vesnice z příběhu podobá našemu městu / naší vesnici?*
- Jak reagují na plakát k soutěži „Nejlepší vesnice“? *Co si myslíte o soutěži?*

EPIZODA 2

LIDÉ OD BODLÁČÍ HORY

Anotace

Žáci si zvolí vlastní postavy pro příběh a promyslí si, jakou roli jejich postava v komunitě hraje. Společně prodiskutují, jak komunita funguje a co potřebuje.

Cíle

Žáci:

- si vytvoří svou postavu pro příběh a postupně ji přijímají za svou;
- začínají objevovat, co to znamená být součástí komunity;
- hledají podobnosti a odlišnosti své postavy a ostatních postav;
- objevují propojení různých povolání s potřebami komunity a s prostředím.

Co nás zajímá

- Kdo žije ve vesnici u Bodláčí hory?
- Jací jsou místní lidé?
- Kolik jim je let? Jaké mají rodiny?
- Co potřebují k životu?
- Jaká mají zaměstnání?

Průběh epizody

- Děti si vyberou a vytvoří vlastní postavy a povolání pro příběh. Všechny postavy by měly představovat dospělé obyvatele vesnice. Není nutné, aby postavy byly v nějakém vzájemném vztahu.
- Společně prozkoumejte, jak rozumíte pojmu komunita a do jakých komunit patříme. Co vaše komunita potřebuje? Jak/čím můžete naší komunitě přispět?
- Dejte žákům příležitost, aby se co nejvíce „sžili“ se svou postavou. Aby přemýšleli o tom, jaká je, kde žije, jakou má rodinu, co má, či nemá ráda, jaké má povolání. Žáci mohou například dle domluvené šablony napsat charakteristiku své postavy (jméno, věk, rodina, záliby, povolání, přínos pro komunitu...), mladší mohou kombinovat kresbu a písmo.
- Profily postav doplňte do koláže vesnice.
- Žáci představí své postavy ostatním ve skupině.

Podpůrné aktivity

Komunita – pomůže žákům porozumět, co to komunita je, do jakých komunit sami patří a jaký k nim mají vztah

Diamant – žáci budou diskutovat o tom, co je nejdůležitější pro dobré fungování komunity

Plavba do nové země – umožňuje otevřít téma přání a potřeb a diskutovat o tom, co potřebujeme k životu

Na co se zaměřit v reflexi

- Jakým způsobem děti prokazují vzrůstající porozumění pojmu komunita?
- Do jaké míry toto porozumění dokáží vztáhnout ke své vlastní zkušenosti s komunitami, ke kterým náleží? *Do jakých komunit patříte vy? Jaká je v nich vaše role?*
- Jakým způsobem si žáci vybírají postavy/role v komunitě? Jak postupují, pokud více žáků chce zastávat stejnou profesi? *Potřebujeme v naší vesnici tři veterináře?*
- Jak zdůvodňují prospěšnost svých povolání pro komunitu? *Co tvoje postava dělá pro komunitu?*

EPIZODA 3

SOUTĚŽ

Anotace

Starosta vesnice obyvatele osloví s nabídkou zapojení do soutěže „Nejlepší vesnice“. Žáci plánují, čím by jednotliví obyvatelé mohli k vítězství v soutěži přispět.

Cíle

Žáci:

- porozumějí tomu, jak fungují úspěšné komunity;
- porozumějí významu spolupráce a roli jednotlivých postav ve vesnici, objevují možnosti, jak mohou jejich postavy přispět k rozvoji vesnice;
- porozumějí tomu, že každý člen komunity má nějaké povinnosti a zodpovědnost;
- porozumějí tomu, že v každé komunitě existují nějaké problémy.

Co nás zajímá

- Jak fungují úspěšné komunity?
- Co můžeme udělat pro to, abychom uspěli v soutěži „Nejlepší vesnice“?
- Jakým způsobem se můžeme všichni zapojit a pomoci k výhře v soutěži?

Průběh epizody

- Představte postavu starosty/starostky a doplňte ji do koláže vesnice. Ptejte se: *Jaké postavení má starosta v obci, jaká je jeho funkce v komunitě?* Diskuzi můžete propojit s realitou ve vaší obci.
- Prodiskutujte s žáky, jak podle nich fungují dobré vesnice a co mohou udělat jednotlivé postavy z příběhu, aby přispěly k vítězství v soutěži (žáci mohou vymyslet návrhy ve skupinách a poté je představit ostatním).
- Návrhy mohou poté také sepsat nebo nakreslit na plakáty: *Aby byla vesnice nejlepší...*

DRAMATICKÝ VSTUP 1: Rušný den ve vesnici

Tento vstup představuje typický den ve vesnici. Je ráno a obyvatelé se věnují své každodenní práci. Starosta svolá všechny obyvatele a oznámí jim, že vesnici přihlásil do soutěže „Nejlepší vesnice“. Obyvatelé pokračují v práci, ale začnou přemýšlet o tom, jak by mohli přispět k tomu, aby jejich vesnice soutěž vyhrála. Starosta obyvatele navštíví znovu a zjišťuje, zda všichni usilují o to, aby vesnice soutěž vyhrála. Pouze jeden člen vesnice si není jistý, zda účast v soutěži má smysl.

Role: starosta (pedagog), obyvatelé vesnice (žáci), občan Bručoun (pedagog)

Dramatické techniky: učitel v roli, živé sochy, improvizace celé skupiny s učitelem v roli

- Vysvětlete žákům, že se stanou součástí příběhu. Každý žák bude hrát postavu, kterou si vytvořil pro příběh. Žáci budou vykonávat práci svých postav a používat různé pomůcky, nástroje a nářadí, které jsou k jejich práci potřeba. Prodiskutujte, jaké práce by mohli obyvatelé vesnice dělat.
- Vysvětlete žákům, že nyní budete hrát roli starosty vesnice. To, že jste v roli, žáci poznají podle zástupné rekvizity (vždy vysvětlete, jakou rekvizitu budete používat). Začněte vyprávět:

„U Bodláčích hory bylo krásné ráno. Slunce svítilo a ptáci zpívali. Obyvatelé vesnice se právě začali věnovat své práci. Někdo sázel zeleninu, někdo otvíral obchod...“

- Žáci v rolích předvedou živé sochy charakterizující jejich práci. Na konci vyprávění každá postava ožije a ukáže, jak pracuje. Postavy mezi sebou mohou mluvit a navzájem si v práci pomáhat.
- Po chvíli do příběhu vstoupí starosta a začne se ptát, co jednotliví občané dělají a v čem je jejich práce přínosná pro vesnici.
- Starosta svolá občany na radnici a oznámí jim, že vesnici přihlásil do soutěže „Nejlepší vesnice“. Vyzve obyvatele, aby navrhli, co všechno je třeba ve vesnici udělat a s čím mohou pomoci. Ti pantomimou předvedou, co je třeba ve vesnici zlepšit. Starosta poté všem poděkuje a odejde.
- **Mimo role:** prodiskutujte s žáky, co se dosud v příběhu událo. Poté vysvětlíte, že nyní budete hrát postavu Bručouna, obyvatele vesnice, kterému se zapojení do soutěže moc nelíbí.
- Vstoupí Bručoun – občan, který nechce žádné novoty a k soutěži zaujme negativní postoj, např.: „V soutěži nevidím smysl, je to příliš mnoho práce... Proč by mě to mělo zajímat...“ Ostatní obyvatelé mají za úkol vysvětlit mu, proč je dobré se do soutěže také zapojit. Ten po chvíli diskuze nakonec souhlasí.

Podpůrné aktivity

Jak můžu ze světa udělat lepší místo? – aktivita zjišťuje, co si žáci myslí a vědí o činech, které mohou vykonat pro to, aby udělali ze světa spravedlivější a udržitelnější místo

Dva oslíci – umožní žákům zažít, jaký efekt má na splnění úkolu spolupráce

Na co se zaměřit v reflexi

- Jakým způsobem žáci projevují porozumění důležitosti spolupráce?
- K aktivitě *Dva oslíci*: *Jak si vysvětlujete spor dvou oslíků? O co jim šlo?*
- Jak žáci oceňují a hodnotí dovednosti, úspěchy či neúspěchy ostatních? *Co se nám dnes povedlo? Co se nám nedařilo?*
- Jaké jsou povinnosti žáků v příběhu a v běžném životě? *Jsou postavy z příběhu nějak podobné nám nebo lidem v naší vesnici? Jak?*
- Jak žáci reagují na negativní reakce občana Bručouna? Co dělají pro to, aby ho přesvědčili? *Jak jste ve vaší roli reagovali na Bručouna? Co jste si o něm mysleli? Co jste dělali pro to, abyste se domluvili? Poznali jste v životě nějakého Bručouna?*

EPIZODA 4

OBŘÍ PROBLÉM!

Anotace

Ve vesnici se začnou dít podivné věci. Starosta svolá setkání na radnici, kde mu obyvatelé povědí o událostech, jež svědčí o přítomnosti obra. Starosta představí nabídku od tzv. obrologa – experta na obry, kterého se obyvatelé nakonec rozhodnou kontaktovat.

Cíle

Žáci:

- porozumějí rozdílu mezi fakty a názory;
- prezentují důkazy o přítomnosti obra;
- přemýšlejí o možných způsobech, jak vyřešit problém s obrem;
- porozumějí tomu, k čemu slouží reklama;
- napíší jednoduchý dopis s žádostí o pomoc.

Co nás zajímá

- Viděl někdo nějaké stopy dokazující přítomnost obra?
- Pokud obr opravdu existuje, co můžeme dělat?
- Kdo nám může pomoci?

Průběh epizody

- Stručně si připomeňte, jaká jsou povolání obyvatel žijících ve vesnici a čím tato povolání přispívají k dobrému fungování vesnice.

DRAMATICKÝ VSTUP 2: Na radnici

Jednoho večera, brzo poté, co se vesnice začne připravovat na účast v soutěži, svolá starosta všechny obyvatele k setkání na radnici. Na setkání jim starosta sdělí své obavy ze zvěstí, které se začaly šířit mezi lidmi: v okolí žije obr a již několikrát byl zpozorován v těsné blízkosti vesnice. Starosta chce zjistit, zda obyvatelé viděli, slyšeli nebo zažili něco neobvyklého. Hodně obyvatel to potvrzuje. Starosta se obává, že tato skutečnost může snížit šance na vítězství v soutěži. Zmiňuje reklamu nabízející služby znalce obrů (tzv. „obrologa“) a obyvatelé se shodnou na tom, že je třeba znalce zavolat a požádat ho o pomoc.

Role: starosta (pedagog), obyvatelé vesnice (žáci)

Dramatické techniky: učitel v roli, živé sochy, improvizace celé skupiny s učitelem v roli

- Seznamte třídu s tím, že se stanou součástí další části příběhu. Budou znovu hrát role stejných lidí.
- Vysvětlíte, že učitel se znovu stane jednou z postav příběhu – tentokrát bude hrát starostu. Připomeňte, že žáci poznají, kdy je učitel v roli, podle zástupné rekvizity.
- Tato část příběhu se bude odehrávat na radnici, kde se právě koná setkání všech obyvatel. Žáci pomůžou připravit třídu na shromáždění. Když zazvoní zvon, všichni obyvatelé přijdou na radnici. Začněte vyprávět:

„Ve vesnici u Bodláčích hor byl večer. Obyvatelé dokončovali práci a těšili se domů na večeři...“

- Každý žák udělá živou sochu své postavy a později ji rozpohybuje, stejně jako v minulé části příběhu. Po několika minutách učitel pokračuje:

„Najednou zazvonil zvon. To byl ve vesnici signál, aby se všichni obyvatelé shromáždili. Přeruší tedy práci a vydají se na radnici. Tam čeká starosta a vypadá ustaraně.“

- Počkejte, až se všichni usadí, a promluvte v roli starosty: všem poděkujte, že přišli, a oznamte jim, že si děláte velké starosti. Vesnicí se šíří zvěsti o obrovi, který byl spatřen v okolí vesnice, a je možné, že žije v jeskyních Bodláčí hory. Řekněte obyvatelům, že zprvu jste si mysleli, že něco takového je nesmysl, ale nyní máte obavy, že přítomnost obra by mohla snížit vaše šance na vítězství v soutěži. Ptejte se obyvatel, zda viděli nebo zažili něco podezřelého. Všechny informace si pozorně vyslechněte a vyptávejte se obyvatel na podrobnosti. Ptejte se: *Měli bychom se pokusit obra chytit?*
- **Mimo role:** prodiskutujte, co se doposud v příběhu stalo. Ptejte se, jaké mají občané k dispozici důkazy o existenci obra. Žáci mohou důkazy kreslit, psát, vytvořit plakáty nebo například napsat článek pro místní noviny. Ptejte se, jaké další kroky by měli obyvatelé podniknout a co potřebují zjistit.
- Vraťte se zpět do role starosty a ukažte žákům leták nabízející služby obrologa – odborníka, který může vesnici pomoci. Ptejte se: *Kdo to asi může být? Co umí? Měli bychom se mu ozvat a požádat jej o pomoc?* Obyvatelé se nakonec rozhodnou obrologa kontaktovat.

- Mimo role s žáky prodiskutujte, jakým způsobem mohou obyvatelé obrologa kontaktovat (dopis, e-mail...), a poté mu jménem obyvatel vesnice napište, aby přijel.

Podpůrné aktivity

Diskutujte: *Věříme reklamám v televizi nebo v rádiu?* – žáci mohou vytvořit reklamu (plakát, leták) související s prací některé postav z příběhu nebo přímo leták inzerující služby obrologa

Na co se zaměřit v reflexi

- Jak žáci zdůvodňují rozdíl mezi tím, co považují za fakt (důkaz) a názor? *Jak víte, že stromy vyvrátil obr?*
- Jak promyšleně žáci předkládají důkazy o obrovi?
- Jak rozmanité jsou návrhy žáků na řešení situace s obrem?
- Jak žáci pracují s realitou příběhu, v němž je ohrožuje obr, a běžným životem, kde na ně čekají jiné nástrahy? *Jsou v našem městě / naší vesnici také nějaká nebezpečí? Jaká?*
- Do jaké míry jsou si žáci vědomi přesvědčovací síly a možnosti manipulace skrze média?

EPIZODA 5

SETKÁNÍ S OBROLOGEM

Anotace

Probíhají přípravy na setkání s obrologem, kterého obyvatelé pozvali na setkání. Ten je ale o svých schopnostech nepřesvědčí a obyvatelé se rozhodnou problém vyřešit sami.

Cíle

Žáci:

- procvičují kladení otázek;
- rozvíjejí naslouchání;
- učí se dělat a obhajovat rozhodnutí na základě důkazů;
- učí se poznávat manipulaci a bránit se jí.

Co nás zajímá

- Jak vypadá práce obrologa?
- Jak můžeme zjistit, jestli dělá svou práci dobře?
- Co nám může nabídnout?
- Jak poznáme, zda je opravdovým odborníkem?
- Co budeme dělat dál?

Průběh epizody

- Připravte se s žáky na návštěvu obrologa. Vytvořte si jeho profil a přidejte ho do koláže vesnice.
- Vyzvěte žáky, aby ve skupinách nachystali otázky, které by chtěli obrologovi položit. *Co se potřebujete od obrologa dozvědět? Jaký je cíl setkání? Kdo bude mluvit?*
- Připravené otázky poté žáci využijí při setkání s obrologem.

DRAMATICKÝ VSTUP 3: Setkání s obrologem

Zatímco obyvatelé čekají na příjezd obrologa, ve vesnici se stále dějí podivné věci. Je svoláno další setkání, na kterém starosta oznámí, že „obrolog“ – profesor Kvítečko – právě přijel a je připraven s obyvateli diskutovat a zodpovědět všechny jejich otázky. Nicméně během diskuze vyjde najevo, že profesor není tím, za koho se vydává. Vypadá to, že o obrech toho moc neví, a navíc se zdá, že ho velmi zajímá to, jakou by obr mohl mít cenu. Také to vypadá, že chce, aby obyvatelé vesnice za něj udělali všechnu nebezpečnou práci. Obyvatelé se rozhodnou, že služeb profesora Kvítečka nevyužijí a že si poradí s obrem sami.

Role: starosta (pedagog), obrolog Kvítečko (pedagog, externí pomocník), obyvatelé vesnice (žáci)

Dramatické techniky: učitel v roli, horké křeslo

- Oznamte žákům, že tato část příběhu se bude také odehrávat na radnici. Žáci mohou nachystat židle jako v předchozím dramatickém vstupu.
- Začněte vyprávět:

„Po několika dnech se lidé z vesnice opět sejdou na radnici. Mají se potkat s obrologem, který přijal jejich pozvání. Starosta za chvíli představí obrologa obyvatelům vesnice.“

- Přivítejte obyvatele v roli starosty:
„Dobrý večer, dámy a pánové. Jsem rád, že vám mohu oznámit, že za pár minut mezi nás zavítá světově proslulý obrolog profesor Kvítečka. Můžete se jej zeptat na vše, co máte na srdci. Jsem si jist, že se vynasnaží všechny vaše dotazy zodpovědět.“
- ▣ **Mimo role:** připomeňte žákům otázky, které si pro obrologa připravili. Nyní přijde čas je využít. Vysvětlíte, že za chvíli budete hrát roli obrologa profesora Kvítečka (opět využijte zástupnou rekvizitu).
- Vstupte do místnosti v roli profesora Kvítečka a představte se. Obyvatelé začínají klást otázky (horké křeslo – žáci v rolích kladou otázky, učitel v roli profesora odpovídá), ale po chvíli je jasné, že profesor toho o obrech moc neví. Zdá se, že ho zajímají pouze peníze – jakou má asi obr cenu a kolik by mohl dostat od obyvatel vesnice zapláceno. Navrhuje, že bude na obyvatele dohlížet, ale že obra si musejí chytit sami (*„Přece nemůžete očekávat, že tak důležitá osoba jako já by dělala takovou práci!“* Atd.). Také se zdá, že profesora příliš nezajímá, že by se obrovi mohlo něco stát (např. bude zraněn).
- Tento dramatický vstup může být jednou nebo dvakrát učitelem přerušen, aby mohl zopakovat či vyjasnit pravidla.
- Po prodiskutování všech důležitých otázek v roli profesora Kvítečka obyvatelům oznamte, že musíte odejít, ale že se těšíte na další spolupráci.
- ▣ **Mimo role:** prodiskutujte s žáky, jaké další kroky by měli obyvatelé podniknout. Měli by obyvatelé nabídku obrologa přijmout? Proč ano, či ne? Mohli by si poradit i sami bez obrologa? Poté žákům oznamte, že za obyvateli přišel opět starosta. Chce vědět, co se stalo.
- V roli starosty se ptejte obyvatel, jak na ně obrolog zapůsobil: *Zodpověděl vaše otázky? Myslíte, že nám pomůže vyřešit problémy? Přesvědčil vás?* Jako starosta obyvatelům řekněte, že věříte, že mohou obra chytit sami. Navíc budete mít jistotu, že nebude zraněn.
- Zakončete dramatický vstup: *„Lidé od Bodláčí hory se rozhodli spojit síly a vyřešit problém s obrem sami.“*

- Oznamte žákům, že obyvatelé vesnice se rozhodli obrologovi napsat dopis, ve kterém jeho služby odmítnou. Dopis by měl co nejlépe odrážet stanovisko komunity, ovšem bez urážek a důstojně.
- Žáci poté napíší dopis jménem obyvatel vesnice (jednotlivě nebo ve skupinách).
- Nechte žáky rozhodnout, který z dopisů obrologovi pošlete.
- Můžete nechat žáky, aby si dopisy vzájemně přečetli a diskutovali: *Jak se asi obrolog po přečtení dopisu bude cítit?*

Podpůrné aktivity

Prodiskutujte s žáky: *Jak vypadá dobrá otázka? Co chceme od obrologa vědět? Jaké otázky můžeme klást, abychom se dozvěděli co nejvíce?*

Na co se zaměřit v reflexi

- Jaké druhy otázek si žáci připraví pro obrologa? Do jaké míry jejich otázky prokazují dovednost kritického myšlení? *Jak hodnotíte diskuzi s obrologem? Dozvěděli jste se, co jste potřebovali?*
- Jaké pocity žáci vyjadřují v dopisu obrologovi, ve kterém odmítají jeho služby? *Jak se asi cítili obyvatelé, když psali dopis obrologovi (byli na něj naštvaní, lhostejní...)?*
- Jakým způsobem žáci rozhodnou, který dopis pošlou? *Na základě čeho jste vybrali dopis, který jste obrologovi poslali?*
- Jaké nápady na řešení situace žáky napadají nyní (poté, co zjistili, že obrolog jim nepomůže)?

EPIZODA 6

JAK CHYTIT OBRA

Anotace

Žáci v rolích obyvatel vymýšlejí plány na chycení obra. S učitelem poté diskutují, zda jsou tyto plány humánní a zda by například nemohly být pro obra nebezpečné. Finální plány poté žáci v roli obyvatel prezentují starostovi. Ten si bere čas na rozmyšlení.

Cíle

Žáci:

- pojmenují dovednosti jednotlivých postav a dostupné zdroje;
- spolupracují na vytvoření plánu pro chycení obra;
- trénují prezentační a argumentační dovednosti při představování plánu a vysvětlování jeho výhod;
- plánují vzájemnou spolupráci a zapojení všech členů skupiny.

Co nás zajímá

- Jak můžeme chytit obra, aniž bychom ho zranili?
- Co k tomu budeme potřebovat?
- Jaké naše dovednosti nám k tomu mohou pomoci?
- Co nám pomůže dobře spolupracovat?

Průběh epizody

- Připomeňte si setkání s obrologem a shodu celé vesnice na tom, že obra chytí sami. Starosta obyvatele požádal, aby naplánovali, jak obra chytit. Své plány pak občané představí ostatním obyvatelům vesnice.
- Žáci budou mít nyní za úkol vymyslet plán, jak obra chytit. K tomu budou moci využít různých dovedností svých postav z příběhu (např. pekař může obra nalákat na dort, zahradník vykope jámu apod.).
- Nechte žáky pracovat ve skupinách po čtyřech a připravit plán. Protože plány budou představeny pomocí pantomimy, žáci by se měli také zaměřit na to, jak plán představí (vymyslet vhodné a jasné pohyby a sladit je dohromady). Pokud chtějí, mohou také použít několik slov. Pantomimu by měli začít živou sochou, kterou skupina postupně rozpohybuje. Je také možné živou sochou skončit.

DRAMATICKÝ VSTUP 4: Jak chytit obra

Starosta požádal obyvatele, aby přemýšleli nad tím, jak lze obra chytit. V této scéně se obyvatelé sejdou ve skupinách a představí různé možnosti chycení obra. Zvažují, jaké pracovní dovednosti (např. pekařů, zemědělců, majitelů obchodů) a vybavení jim mohou pomoci. Také zváží, zda mohou využít něco ze společného majetku vesnice. Každá skupina má za úkol vymyslet plán a připravit prezentaci pro starostu a zbytek vesnice.

Role: starosta (pedagog), občané vesnice (žáci)

Dramatické techniky: učitel v roli, živé sochy, pantomima

- Začněte vyprávět:

„Obyvatelé vesnice se rozhodli, že služby obrologa nepotřebují. Obra mohou chytit sami. Starosta je požádal, aby se rozešli a vše naplánovali. Den poté měli být připraveni plány prezentovat zbytku vesnice. Obyvatelé si dali s přípravou plánů velkou práci. Dalšího večera se opět sešli na radnici a své plány starostovi představili.“

- V roli starosty pozdravte obyvatele a vyzvěte je, aby postupně přicházeli představit své plány.
- Každá skupina vytvoří živou sochu, kterou postupně rozpohybuje, a představí plán na chycení obra. Starosta každé skupině položí několik otázek (modeluje kladení otázek) a poté dá prostor pro otázky dalších obyvatel.
- Zakončete dramatický vstup vyprávěním:

„Poté co se starosta seznámil se všemi plány, oznámil obyvatelům, že se mu všechny zdají velice dobré a že si musí vzít čas na rozmyšlení, než udělá konečné rozhodnutí.“

- Mimo role prodiskutuje s žáky výhody jednotlivých plánů a také možné úpravy směřující k tomu, aby byly co nejhumánnější.

Na co se zaměřit v reflexi

- Jak kreativní jsou žáci při vymýšlení návrhů na chycení obra?
- Do jaké míry jsou žáci schopni využít dovednosti své postavy v příběhu? *Využili jste při vymýšlení plánu na chycení obra dovedností svých postav? Jak?*
- Jak žáci spolupracují ve skupinách?
- Jak žáci po vystoupení z rolí navzájem hodnotí své plány? *Jak se vám líbil způsob, jakým vaše postava chtěla chytit obra?*
- Jaká kritéria používají k posouzení toho, zda je plán dobrý, nebo ne? *Podle čeho poznáme, že je plán dobrý?*
- Nabízejí si žáci navzájem návrhy na vylepšení plánů?

EPIZODA 7

DOPIŠ OD OBRA

Anotace

Starosta dostane od obra dopis, ze kterého se o něm obyvatelé dozvědí nové věci. Obyvatelé se proto rozhodnou s obrem sejít a na setkání se připravují.

Cíle

Žáci:

- procvičují kladení otázek;
- rozvíjejí naslouchání;
- navrhnou nejlepší způsob setkání s obrem;
- použijí to, co o obrovi vědí, pro přípravu setkání;
- připraví otázky pro obra, aby zjistili, proč dělá ve vesnici a v jejím okolí potíže.

Co nás zajímá

- Proč obr napsal starostovi dopis?
- Věříme tomu, co tvrdí?
- Měli bychom se s obrem setkat?
- Jak bychom se měli na setkání připravit?
- Jaký obr je?
- Jak vypadá?

Průběh epizody

- Předem připravte dopis od obra adresovaný obyvatelům vesnice. Obr v něm píše, že je vystrašený, a žádá, aby se mohl s obyvateli sejít. Text dopisu může vypadat následovně:

Milí lidé od Bodláčí hory,

nerozumím tomu, proč ze mě máte takový strach. Sakrblé, mordié!

Jsem jenom starý osamělý obr, se kterým se nikdo nechce kamarádit.

Co jsem vám udělal? Víím, že si o mně všichni šuškáte. A hlavně o tom, jak se pořád vztekám. S tím já ale nic nezmůžu. Copak vám se nikdy nic takového nestává? Vy prdolové upovídání?

Chtěl bych se s vámi setkat a trochu si popovídat. Ale toho zatraceného obrologa ode mne raději držte dál. Ten mě chce odvézt někam daleko a zavřít do klece. Vám by se něco takového líbilo? Mně tedy ne a mám z toho strach.

Obr

DRAMATICKÝ VSTUP 5: Dopis od obra

Starosta obdrží od obra dopis. Jakmile si jej přečte, svolá opět všechny občany na radnici, aby jim mohl dopis přečíst. Obr žádá, aby se s ním obyvatelé setkali. Starosta chce možnost setkání s obrem s obyvateli prodiskutovat, protože si není jistý, zda je to dobrý nápad.

Role: starosta (pedagog), občané vesnice (žáci)

Dramatické techniky: učitel v roli

- Oznamte žákům, že tato část příběhu se bude také odehrávat na radnici. Žáci opět připraví místnost na setkání.
- Začněte vyprávět:
„Dnes ráno přišel na radnici velký dopis. Starosta jej ihned otevřel a s překvapením zjistil, že je to dopis od obra. Rozhodl se okamžitě svolat všechny občany na radnici.“
- Vstupte v roli starosty a ukažte obyvatelům dopis od obra. Poté jej přečtěte.
- Po přečtení dopisu se obyvatel ptejte, zda věří tomu, co obr píše. Ptejte se, zda se chtějí s obrem setkat, či ne, a pokud ano, jak by mělo setkání vypadat. Nechte zaznít pokud možno co nejvíce názorů, ptejte se, proč se s obrem chtějí, či nechtějí setkat.
- **Mimo role:** řekněte žákům, že obyvatelé vesnice se nakonec rozhodli s obrem setkat. Co si o rozhodnutí myslí? Je to dobrý nápad? Společně s žáky diskutujte o tom, jak by setkání mělo vypadat. Připravte seznam podmínek či pravidel pro setkání (např. musí se uskutečnit na otevřeném prostranství, obr nesmí nikoho sníst atd.). Vymyslete, jak obyvatelé obra seznámí s plány na setkání.
- Na závěr vstupte opět v roli starosty a oznamte obyvatelům, že obr s plánem na setkání souhlasí.

- Připravte s žáky otázky, které by měli obyvatelé obrovi při setkání položit. *Co se potřebujeme dozvědět? Na co se obra budeme ptát?*

Podpůrné aktivity

Co je stejné a co jiné? – aktivita směřuje k zjištění, o čem si žáci myslí, že je podobné, a naopak odlišné v životech vlastních a životech lidí po celém světě

Na co se zaměřit v reflexi

- Dokáží žáci jasně formulovat argumenty pro a proti setkání s obrem?
- Jak vynalézaví jsou žáci při vymýšlení návrhů podmínek pro setkání s obrem?
- Projevují žáci pochopení pro obra a jeho situaci? *Proč nám obr napsal dopis? Jak se asi obr cítil, když ho psal?*
- Jaké druhy otázek si žáci připraví pro obra?
- Do jaké míry se v jejich otázkách projevuje dovednost kritického myšlení?

EPIZODA 8

SETKÁNÍ S OBREM

Anotace

Proběhne setkání s obrem. Obyvatelé s ním diskutují, dozvídají se podrobnosti o jeho životě a utvářejí si názor na to, jaký obr je. Zkoušejí se vžít do jeho situace a společně diskutují o možných variantách společného soužití.

Cíle

Žáci:

- procvičují kladení otázek a naslouchání;
- využívají dosavadní znalosti k plánování;
- porovnávají více možností;
- snaží se vžít do pohledu někoho jiného;
- rozhodují se a svá rozhodnutí obhajují;
- plánují soužití s obrem, pojmenují možná rizika a příležitosti.

Co nás zajímá

- Proč dělá obr problémy v naší vesnici?
- Proč je nešťastný?
- Jak mu můžeme pomoci?
- Jak může on pomoci nám?

Průběh epizody

- Připravte se s žáky na setkání s obrem. Připomeňte si plán a podmínky pro setkání a také připravené otázky pro obra z minulé epizody. Ty žáci použijí při setkání.

DRAMATICKÝ VSTUP 6: Setkání s obrem

Obyvatelé vesnice se připravili na setkání s obrem. Chtějí, aby obr při setkání respektoval určitá pravidla. Přijde den setkání a obyvatelé se s obrem setkají na dohodnutém místě. Mají možnost dozvědět se více o tom, jaký obr opravdu je. Poté se musejí rozhodnout, co podniknou dál.

Role: starosta, obr (pedagog, externí pomocník), občané vesnice (žáci)

Dramatické techniky: učitel v roli, horké křeslo

- Začněte vyprávět:

„Když obyvatelé dostali dopis od obra, byli velmi překvapeni. Bylo třeba znovu si rozmyslet, zda chtějí obra chytit. Obr obyvatele požádal o setkání. Ještě toho dne se všichni obyvatelé sešli, aby se rozhodli, co budou dělat dál... Nakonec se rozhodli, že se s obrem setkají.“

- Vysvětlete žákům, že za chvíli budete představovat roli obra. Aby role působila přesvědčivěji, můžete použít nakreslenou masku představující obrovu hlavu a schovat se třeba za tabuli. Masku můžete nakreslit společně s dětmi – na velký kus papíru nakreslete obrys hlavy a ptejte se dětí, jak obr vypadá (např. jaké má oči, zuby...), a poté podle návrhů obra nakreslete. Ptejte se, jaký má podle dětí obr hlas (např. hluboký, pisklavý...), různé hlasy můžete také vyzkoušet a zeptat se žáků, který je ten správný. Poté co jste s kresbou/maskou spokojeni, připomeňte žákům, že nyní budete představovat obra.

- Pokračujte ve vyprávění:

„Nadešla chvíle setkání. Obyvatelé vesnice přišli na dohodnuté místo. Po několika minutách se za stromem objevila obrova hlava. To obyvatele docela překvapilo, některé i vystrašilo, ale snažili se nedat to najevo. Za chvíli začali obyvatelé obrovi pokládat první otázky.“

- Obyvatelé začnou pokládat obrovi otázky. Během této diskuze se odhalí několik důležitých věcí. Obr žije už dlouho sám; je celkem starý; měl rodinu, ale neví, kde teď rodina žije; je milý a má rád zvířata; je velmi silný; občas mívá špatnou náladu; rád by si hrál s dětmi z vesnice; neví, jak se chovat mezi lidmi, a není si vědom toho, že by je mohl zranit; je osamělý a nešťastný. Učitel může vstup několikrát zastavit, aby se ujistil, že se žákům dobře pracuje, a mohl vnést do diskuze otázky, které ještě nezazněly.
- Jakmile jsou objasněny všechny informace, obr oznámí, že je unaven a musí odejít.

- Po odchodu obra s žáky prodiskutujete, co vše jste během setkání s ním zjistili. Diskutujte o tom, jak by obyvatelé vesnice mohli situaci řešit. *Co jste si o obrovi mysleli dříve a co nyní? Jak by mohlo vypadat soužití obyvatel s obrem? Jak vše asi vidí obr?*
- Napište možná rizika a přínosy soužití s obrem na kartičky a seřadte je dle důležitosti.
- Začněte s žáky plánovat, jak zapojit obra do života vesnice, a vytvořte jeho trojrozměrný nebo dvojrozměrný model.

Podpůrné aktivity

Opravdový příběh o 3 prasátkách – díky netradiční verzi známé pohádky se žáci učí dívat na věc z jiné perspektivy, vžívat se do pohledu někoho jiného

Na co se zaměřit v reflexi

- Jak se žákům po vystoupení z role daří reflektovat setkání s obrem? Uvědomují si, že některé jejich původní domněnky byly zpochybněny? *Co jste si o obrovi mysleli dříve a co nyní?*
- Jaké návrhy na řešení situace napadají žáky nyní? Do jaké míry se v jejich návrzích projevuje empatie a pochopení obrovy situace? *Jak vše asi vidí obr? Co by chtěl?*
- Umějí žáci vztáhnout tuto situaci (něco si o někom mysleli, ale ve skutečnosti to bylo jinak) na nějakou reálnou zkušenost ze svého života?
- Jak žáci zdůvodňují možná rizika, a naopak výhody soužití s obrem? Podle čeho zdůvodňují jejich důležitost a význam pro celou komunitu?

EPIZODA 9

DALŠÍ OBŘÍ PROBLÉMY

Anotace

Prostor pro vlastní epizody, které budou dále rozvíjet téma soužití obyvatel vesnice s obrem.

Průběh epizody

- Nyní můžete vytvořit své vlastní epizody, klíčové otázky a aktivity rozvíjející další možné problémy, které obr představuje pro obyvatele vesnice.

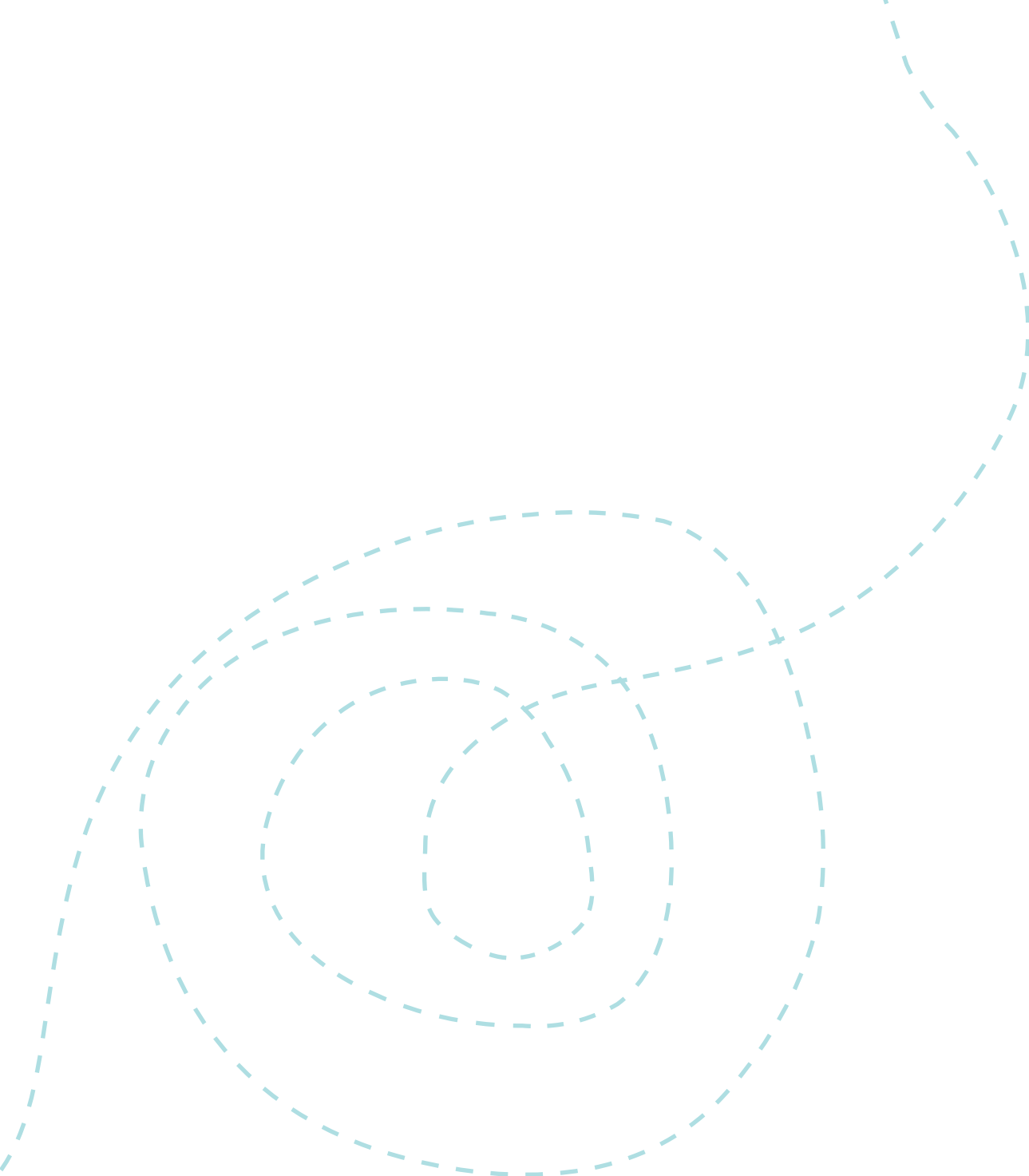
Návrhy dalších epizod

- Obr má „špatný den“ a povalí polovinu stromů ve vesnici.
- Obra bolí zuby.
- Obr má obrovský hlad.
- Někteří obyvatelé vesnice chtějí, aby obr odešel.
- Obr přispívá k vítězství v soutěži.

Podpůrné aktivity

Oslava rozmanitosti – umožňuje prozkoumávat podobnosti i odlišnosti mezi lidmi; buduje v dětech respekt k odlišnosti a rozmanitosti

EPIZODA 10

VYHLÁŠENÍ VÝSLEDKŮ SOUTĚŽE

Anotace

Blíží se den vyhlášení výsledků soutěže. Obyvatelé prezentují porotě svoji vesnici, ve které žije i obr.

Cíle

Žáci:

- rekapituluji vše, co se v příběhu stalo;
- vyhodnocuji fungování komunity;
- spolupracuji na přípravě a realizaci prezentace a oslavy;
- reflektuji celý příběh.

Co nás zajímá

- Co bude porota hodnotit?
- Co řekneme porotě o obrovi?
- Co si bude porota myslet?
- Má naše vesnice šanci na úspěch v soutěži?
- Spolupracovali jsme dobře? Vyhrajeme?!!

Průběh epizody

- Společně s žáky rekapitulujte, co vše se v příběhu odehrálo, co zažili a co se naučili.
- Přemýšlejte a diskutujte s žáky o tom, na co se bude porota zaměřovat a co bude hodnotit.
- Připravte prezentaci pro porotu – můžete kreslit, psát, vytvořit umělecké dílo, vymyslet pohybovou prezentaci nebo pantomimu či powerpointovou prezentaci. Prezentace by měla zahrnout i to, jakou roli ve vesnici hraje obr.
- Přichází den vyhlášení soutěže. Nová komunita (obyvatelé vesnice spolu s obrem) prezentují vesnici porotě – zde můžete zařadit další dramatický vstup (Prezentace před porotou).
- Vesnice vyhraje a následuje velká oslava!

Na co se zaměřit v reflexi

- Jak žáci rekapituluji, co vše se odehrálo v příběhu? *Co jste zažili v příběhu? Co vás překvapilo?*
- Jak žáci dokáží využívat argumentaci při prezentaci pro porotu? *Proč si myslíte, že je vaše vesnice nejlepší? Jak se pozná nejlepší vesnice?*
- Jak žáci dokáží své zkušenosti z příběhu převést do svého života? *Co jste díky příběhu pochopili? Co nového jste se naučili? Máte ve svém životě také nějakého obra?*

Přílohy k příběhu Obr od Bodláčí hory

PŘÍLOHA 1

JAKÉ DOVEDNOSTI MŮŽEME DÍKY PŘÍBĚHU OBR OD BODLÁČÍ HORY ROZVÍJET

KOMPETENCE K UČENÍ (DOVEDNOST UČIT SE)	
Skupinové práce a kooperativní činnosti	■ Žáci řeší některé úkoly v malých skupinách. (Témata: jak chytit obra, stavba vesnice)
Hodnocení a sebehodnocení	■ Žáci si dávají vzájemně zpětnou vazbu. (Jaká jsou rizika tohoto plánu na chytání obra? Co bych udělal jinak a jak? Atd.) ■ Žáci reflektují svou činnost. Dívají se na činnost „občanů vesnice“ a reflektují ji z pohledu žáků školy – jako by se dívali na film. (Jak se občané chovali? Souhlasíš s jejich chováním? Jak se chovala tvoje postava?)
Kritické myšlení	■ Žáci hledají důkazy a posuzují jejich důvěryhodnost. (Opravdu to byl obr, kdo zničil stavby ve vesnici?) ■ Žáci rozlišují rozdíly mezi faktem a názorem. (Jsou opravdu obři zlí? Jak se mění váš názor na obra během příběhu? Co víte určitě? Atd.) ■ Žáci hledají, jestli je v jejich životě potřebné ověřovat fakta a hledat důkazy. (Témata: důvěryhodnost a pravdivost informací na internetu, reklama, pomluva atd.) ■ Žáci se učí, že mohou na základě důkazů a nových informací měnit názor. (Téma: během příběhu se mění názor na obra)
Plánování a vyhodnocování plánů	■ Žáci společně i individuálně plánují a své plány vyhodnocují. (Jak postavit vesnici? Jak zrealizovat schůzku s obrem?)
Práce s otázkou	■ Žáci se učí klást otázky, aby zjistili názor ostatních, aby získali, ověřili a upřesnili si potřebné informace.

KOMPETENCE K ŘEŠENÍ PROBLÉMŮ (DOVEDNOST ŘEŠIT PROBLÉMY)	
Různá řešení problému	■ Hrou v rolích jsou žáci motivováni k tomu, aby hledali řešení a pak je prezentovali a obhajovali před skupinou. ■ Žáci se učí zvažovat různé možnosti před rozhodnutím.
Osobní angažovanost při řešení problému	■ Žáci hledají možnosti své „postavy“ při řešení problému. (Jak může například hasič pomoci při vylepšování vesnice? Jak se zapojí starý člověk do plánů, jak chytit obra? Atd.)
Důsledek rozhodnutí	■ Žáci mají příležitost prožít i důsledek špatného rozhodnutí a poučit se z chyb. (Témata: v naší obci nikdo nechtěl být pekařem; nyní je sněhová kalamita a hrozí nám hlad, co budeme dělat? Jak vyřešíme, aby se nám podobná situace nestala příště? Atd.)
Pravidla a zákony	■ Žáci řeší pravidla soužití všech občanů v obci a pravidla soužití s obrem. ■ Žáci se učí pravidla nastavovat, dodržovat a v případě potřeby společnou domluvou měnit.
Sounáležitost s ostatními	■ Žáci zkoumají svá práva i práva ostatních, hledají možnosti, jak spolu žít, aby byli všichni spokojeni. (Témata: hledání pravidel pro soužití s obrem, hledání společných činností, které můžeme dělat s obrem apod.)

KOMPETENCE KOMUNIKATIVNÍ (DOVEDNOST DOMLUVIT SE)	
Diskuze	■ Žáci diskutují o problémech vesnice. ■ Žáci se učí naslouchat i hájit svůj názor pomocí argumentů.
Zpětná vazba	■ Žáci se učí vzájemně si dávat zpětnou vazbu nezraňujícím způsobem. ■ Žáci se učí přijímat zpětnou vazbu a využívat ji k tomu, aby zdokonalili svou práci. (<i>Témata: hledání slabých míst v jednotlivých plánech na chytání obra, hledání rizik plánů na zapojení obra do života komunity apod.</i>)
Empatie	■ Žáci se vcítují do pocitů ostatních, pojmenovávají své pocity, neverbální komunikace. (<i>Metody: hraní scén pantomimou, diskuze na témata: jak se asi cítí obr, když jej nikdo nechce? Jak se chovám, když mám vztek? Atd.</i>)

KOMPETENCE SOCIÁLNÍ A PERSONÁLNÍ (DOVEDNOST ŽÍT A PRACOVAT SPOLEČNĚ)	
Odlišnost	■ Žáci se učí respektovat odlišnost. ■ Žáci se učí hledat výhody odlišností (různá povolání ve vesnici, různý věk a pohlaví občanů, různé dovednosti jednotlivých občanů, rozdílnost v životě a dovednostech občanů a obra atd.).
Zodpovědnost	■ Žáci si hledají své místo ve skupině a přijímají svůj díl zodpovědnosti. (<i>Jak přispěji k tomu, abychom vyhráli soutěž o nejlepší vesnici? Apod.</i>)
Přání a potřeby	■ Žáci diskutují o svých přáních a potřebách a porovnávají je s potřebami druhých a celé komunity (volba názvu vesnice, stavba vesnice, úpravy ve vesnici, domluva na jednom plánu ve skupině atd.).

KOMPETENCE OBČANSKÁ (DOVEDNOST BÝT OBČANEM)	
Zodpovědnost	■ Žáci přebírají zodpovědnost za život ve vesnici. Jednotlivci i skupiny jsou zodpovědní za úkoly jim svěřené. ■ Žáci zvažují různé možnosti, jak pečovat o svou komunitu. (<i>Témata: soutěž o nejlepší vesnici – jak si každý z nás představujeme místo, kde by se nám dobře žilo? Co pro to uděláme? Atd.</i>) ■ Žáci zvažují dopady svých rozhodnutí a své činnosti na jednotlivce, komunitu i životní prostředí. (<i>Co to udělá s přírodou, když vylijeme na zem olej, aby obr uklouzl a my ho mohli chytit?</i>)
Vědomí vlastního vlivu	■ Žáci si uvědomují svou roli ve vesnici. (<i>Kdo mě potřebuje a koho potřebuji já? Co můžu udělat a co udělám? Atd.</i>)
Iniciativa	■ Malá skupina „občanů“ má úkol a je zapotřebí, aby se někdo chopil vedení a práce jako první (<i>dramatické vstupy malých skupin</i>). ■ Diskuzi na radnici si řídí většinou žáci (občané) sami. Iniciativu projevuje žák přes roli. ■ Žáci se učí uplatnit svůj nápad a pojmenovat svůj názor na situaci. (<i>Metoda: dramatické scény apod.</i>)
Smysl pro spravedlnost	■ Žáci se učí respektovat pravidla a rozhodnutí většiny. ■ Žáci diskutují o právech a povinnostech. (<i>Má obr právo žít v blízkosti obce? Jak rozhodneme, když většina obyvatel chce mít svůj dům na návsi? Atd.</i>)
Rozhodování ve skupině	■ Žáci se učí hledat možnosti a mechanismy rozhodování skupiny. (<i>Metody: diskuze, hlasování, přijetí rozhodnutí starosty atd.</i>)

KOMPETENCE PRACOVNÍ (DOVEDNOST PRACOVAT)	
Profese	■ Žáci si volí svou profesi a zkoumají její náplň. ■ Žáci zkoumají význam své profese pro komunitu. ■ Žáci zkoumají vzájemnou závislost a propojení jednotlivých profesí pro život v komunitě.
Prozkoumávání různých technik	■ Žáci prozkoumávají různé strategie, hledají jejich silné a slabé stránky. <i>(Téma: plány na chycení obra)</i>
Využívání dostupných zdrojů	■ Žáci zvažují dostupné zdroje a jejich využití. <i>(Jak můžeme využít své profese při chytání obra? Jaké jsou silné stránky naší vesnice a jak je využijeme při soutěži? Kde a jakým způsobem zajistíme bezpečný pohyb obra v naší obci? Kde získáme potravu pro obra? Atd.)</i>

Další kompetence (životní dovednosti) podle Aleše Bednárika

Tyto kompetence nejsou obsaženy v RVP ZV, dobře ale korespondují s charakterem příběhu, a proto je zde také uvádíme.

FLEXIBILITA (SCHOPNOST MĚNIT PLÁNY PODLE POTŘEBY)	
Respekt k rozhodnutí většiny	■ Při plánování a výběru řešení se žáci učí respektovat rozhodnutí většiny. ■ V určitých situacích se žáci učí přijmout rozhodnutí autority (starosty obce).
Vnímání potřeb skupiny	■ Žáci v rolích občanů vesnice se učí přijmout roli, kterou vesnice potřebuje. <i>(Témata: například mohou řešit situace, kdy chce být většina dětí ve vesnici ve věku okolo dvaceti let, a potom chybějí starší lidé, nebo je tu plno vojáků a hasičů a zcela chybějí jiné profese atd.)</i>
Změna postoje na základě nových informací	■ Žáci se učí pracovat se změnou postoje. <i>(Téma: při přípravách na chytání obra přichází dopis od obra a občané se vyrovnávají s tím, že se mohou měnit jejich představy o obrovi)</i>

AKCEPTACE (DOVEDNOST PŘIJÍMAT ODLIŠNOSTI)	
Porovnávání	■ Žáci porovnávají svůj život a život v nové identitě. <i>(Co si o postavě myslím? V čem jsme stejní, a v čem naopak odlišní? Atd.)</i> ■ Žáci porovnávají život lidí a život obra. ■ Žáci hledají při reflexích obdobné situace, které znají ze svého života a ze svého okolí. <i>(Koho se ve svém okolí bojíte? Koho málo známe? Kdo je jiný? Kdy jste se museli rozhodovat? Atd.)</i>
Vcítění se do druhého – empatie	■ Žáci přemýšlejí, jak se asi cítí někdo, kdo je odlišný. <i>(Jak se cítí obr, když je sám? Apod.)</i> ■ Žáci se učí pojmenovávat pocity své i ty, které předpokládají nebo vnímají u druhých.
Respektování a oceňování rozmanitosti	■ Žáci diskutují o výhodách odlišností pro život v komunitě. <i>(Témata: různé profese, věk, pohlaví aj. v komunitě)</i> ■ Žáci hledají vzájemné propojení a potřebnost jednotlivých občanů v komunitě. ■ Žáci hledají možnosti soužití s obrem, které bude výhodou a obohacením pro obě strany (pro občany i pro obra).
Solidarita	■ Schopnost postavit se za někoho a pomoci mu, když je v nepříjemné situaci. <i>(Žáci se rozhodují, jestli obrovi pomohou, i když jej v obci nepotřebují a žilo by se jim bez něj možná lépe a jednodušeji.)</i> ■ Při reflexi žáci hledají situace, kdy vnímali projevy solidarity <i>(Témata: povodně, požár atd.)</i>

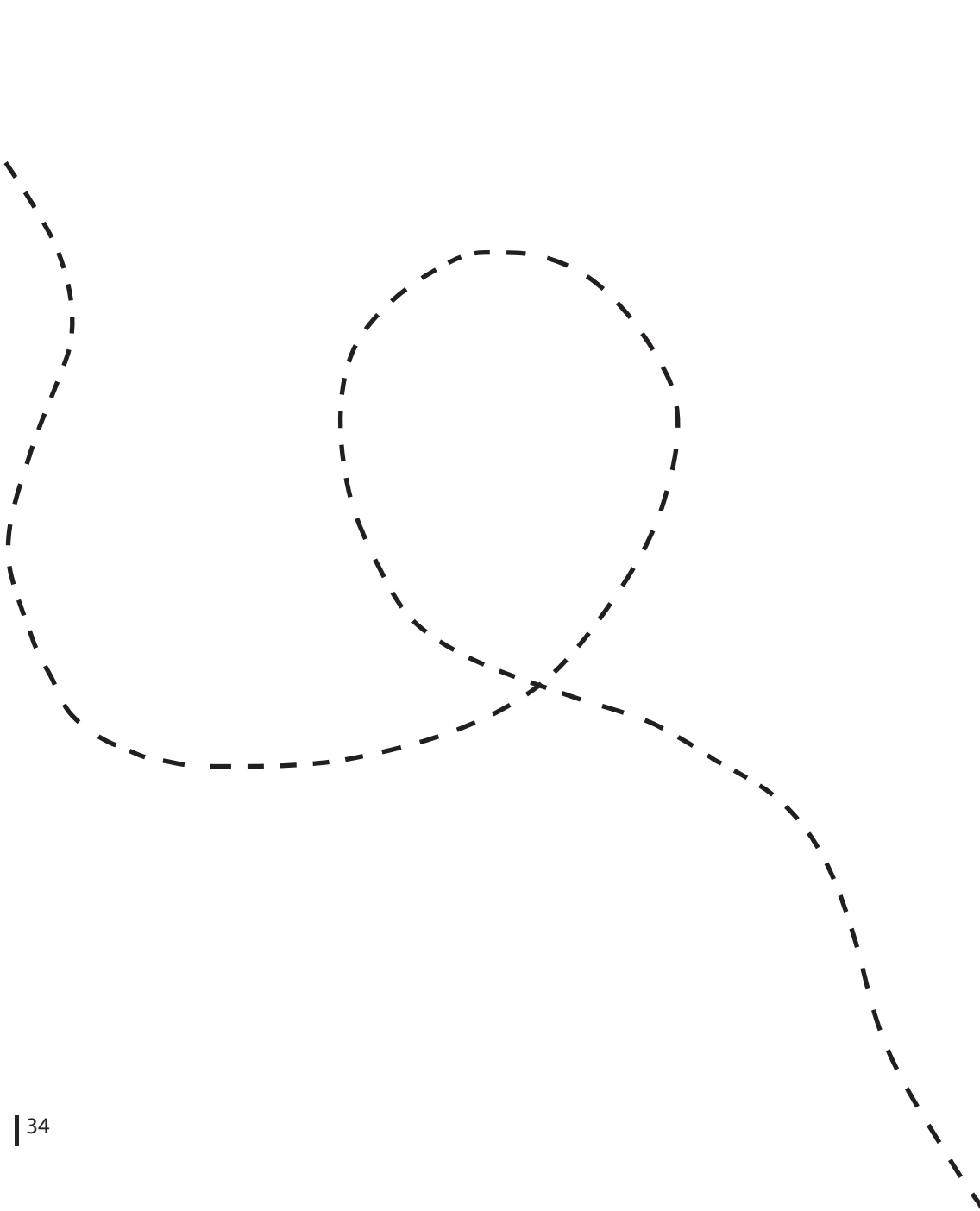
PŘÍLOHA 2

UČIVO JEDNOTLIVÝCH PŘEDMĚTŮ

NAPLŇOVÁNÍ OČEKÁVANÝCH VÝSTUPŮ RVP	PŘÍKLAD EPIZODY
Český jazyk a literatura – 1. období	
Plynule čte s porozuměním texty přiměřeného rozsahu a náročnosti.	Epizoda 1, 3
Porozumí písemným nebo mluveným pokynům přiměřené složitosti.	
Respektuje základní komunikační pravidla v rozhovoru.	
Pečlivě vyslovuje, opravuje svou nesprávnou nebo nedbalou výslovnost.	
V krátkých mluvených projevech správně dýchá a volí vhodné tempo řeči.	
Volí vhodné verbální i nonverbální prostředky řeči v běžných školních i mimoškolních situacích.	
Na základě vlastních zážitků tvoří krátký mluvený projev.	Epizoda 1, 4
Zvládá základní hygienické návyky spojené se psaním.	Epizoda 5
Píše věcně i formálně správně jednoduchá sdělení.	Epizoda 5
Vyjadřuje své pocity z přečteného textu.	Epizoda 1, 7
Český jazyk a literatura – 2. období	
Rozlišuje podstatné a okrajové informace v textu vhodném pro daný věk, podstatné informace zaznamenává.	
Reprodukuje obsah přiměřeně složitého sdělení a zapamatuje si z něj podstatná fakta.	
Vede správně dialog.	Epizoda 3, 5, 8
Rozpoznává manipulativní komunikaci v reklamě.	Epizoda 5
Sestaví osnovu vyprávění a na jejím základě vytváří krátký mluvený nebo písemný projev s dodržáním časové posloupnosti.	Epizoda 10
Matematika a její aplikace – 1. období	
Používá přirozená čísla k modelování reálných situací, počítá předměty v daném souboru.	Epizoda 1, 3
Řeší a tvoří úlohy, ve kterých aplikuje a modeluje osvojené početní operace.	Epizody 8, 10
Orientuje se v čase, provádí jednoduché převody jednotek času.	
Porovnává velikost útvarů, měří a odhaduje délku úsečky.	Epizoda 8
Matematika a její aplikace – 2. období	
Provádí písemné početní operace v oboru přirozených čísel.	Epizoda 2
Zaokrouhluje přirozená čísla, provádí odhady a kontroluje výsledky početních operací v oboru přirozených čísel.	Epizoda 8
Modeluje a určí část celku, používá zápis ve formě zlomku.	Epizoda 8
Vyhledává, sbírá a třídí data.	Epizoda 1, 5
Čte a sestavuje jednoduché tabulky a diagramy.	Epizoda 8

Informační a komunikační technologie	
Při vyhledávání informací na internetu používá jednoduché a vhodné cesty.	Epizoda 1, 2, 10
Pracuje s textem a obrázkem v textovém a grafickém editoru.	Epizoda 5
Člověk a jeho svět	
Místo, kde žijeme – 1. období	
Vyznačí v jednoduchém plánu místo svého bydliště a školy, cestu na určené místo a rozliší možná nebezpečí v nejbližším okolí.	Epizoda 2
Rozliší přírodní a umělé prvky v okolní krajině a vyjádří různými způsoby její estetické hodnoty a rozmanitost.	Epizoda 1
Místo, kde žijeme – 2. období	
Určí a vysvětlí polohu svého bydliště nebo pobytu vzhledem ke krajině a státu.	Epizoda 1
Lidé kolem nás – 1. období	
Odvodí význam a potřebu různých povolání a pracovních činností.	Epizoda 2
Lidé kolem nás – 2. období	
Vyjádří na základě vlastních zkušeností základní vztahy mezi lidmi, vyvodí a dodržuje pravidla pro soužití ve škole, v rodině, v obci.	Epizoda 2, 8
Rozlišuje rozdíly mezi lidmi, obhájí a odůvodní své názory, připustí svůj omyl a dohodne se na společném postupu a řešení.	
Rozpozná ve svém okolí jednání a chování, která nemůže tolerovat a která porušují základní lidská práva nebo demokratické principy.	
Poukáže v nejbližším společenském a přírodním prostředí na změny a některé problémy a navrhne možnosti zlepšení životního prostředí obce (města).	Epizoda 3, 8, 10
Lidé a čas – 2. období	
Pracuje s časovými údaji a využívá zjištěných údajů k pochopení vztahů mezi ději a mezi jevy.	
Rozmanitost přírody – 2. období	
Zhodnotí některé konkrétní činnosti člověka v přírodě a rozlišuje aktivity, které mohou prostředí i zdraví člověka podporovat nebo poškozovat.	
Člověk a zdraví – 2. období	
Uplatňuje účelné způsoby chování v situacích ohrožujících zdraví a v modelových situacích simulujících mimořádné události.	Epizoda 8
Výtvarná výchova	
Na základě vlastní zkušenosti nalézá a do komunikace zapojuje obsah vizuálně obrazných vyjádření, která samostatně vytvořil, vybral či upravil.	
Tělesná výchova	
Spolupracuje při jednoduchých týmových pohybových činnostech a soutěžích.	
Člověk a svět práce	
Práce s drobným materiálem – 1. období.	
Vytváří jednoduchými postupy různé předměty z tradičních i netradičních materiálů.	
Vytváří přiměřenými pracovními operacemi a postupy na základě své představivosti různé výrobky z daného materiálu.	
Volí vhodné pracovní pomůcky, nástroje a náčiní vzhledem k použitému materiálu.	
Udržuje pořádek na pracovním místě a dodržuje zásady hygieny a bezpečnosti práce; poskytne první pomoc při úrazu.	

Hudební výchova	
Ztvárňuje hudbu pohybem s využitím tanečních kroků, na základě individuálních schopností a dovedností vytváří pohybové improvizace.	Epizoda 3, 10
Zpívá na základě svých dispozic intonačně čistě a rytmicky přesně v jednohlase či dvojhlasě v durových i mollových tóninách a při zpěvu využívá získané pěvecké dovednosti.	Epizoda 3

PŘÍLOHA 3

PODPŮRNÉ AKTIVITY S GLOBÁLNÍM ROZMĚREM

NÁZEV EPIZODY	PODPŮRNÉ AKTIVITY S GLOBÁLNÍM ROZMĚREM	AKTIVITY OD UČITELŮ
Epizoda 1 Bodláčí hora		Stavba vesnice z přírodnin
Epizoda 2 Lidé od Bodláčí hory	Komunita Diamant Plavba do nové země	Lidé různého věku (9–11 let) Povolání (5–7 let) Nacházíme se... (5–7 let) Hledám práci (9–11 let) Webové stránky (9–11 let)
Epizoda 3 Soutěž	Jak můžu ze světa udělat lepší místo? Dva oslící	Co je nejlepší? (9–11 let) Úpravy vesnice (9–11 let) Židle v kruhu (5–7 let) Kreslíci spolupráce
Epizoda 4 Obří problém!		
Epizoda 5 Setkání s obrologem		Studium obrů (9–11 let)
Epizoda 6 Jak chytit obra		
Epizoda 7 Dopis od obra	Co je stejné a co jiné?	Dopis od Obra (6–8 let) Jak se vyhnout vzteku (6–8 let)
Epizoda 8 Setkání s obrem	Opravdový příběh o 3 prasátkách	Jak jsme porcovali a znovu skládali obra (6–11 let)
Epizoda 9 Další obří problémy	Oslava rozmanitosti	
Epizoda 10 Vyhlášení výsledků soutěže		

KOMUNITA

Aktivita je upravena podle příručky *Values and Visions: A handbook for spiritual development and global issues*.

Cíle

- Žáci pojmenují, do jakých komunit patří, a reflektují jejich vztah k nim.
- Žáci si uvědomí, že svou identitu nelze určit příslušností k jedné skupině, protože každý člověk patří do mnoha skupin, jeho identita je mnohohrstevnatá.
- Žáci prohlubují porozumění pojmu komunita.

Postup

- Napište na tabuli slovo KOMUNITA. Vyzvěte děti, aby slovo přečetly a formou brainstormingu řikaly, co si myslí, že komunita je. V tuto chvíli odpovědi nekomentujte ani děti neopravujte. Nechte zaznít co nejvíce nápadů.
- Po chvíli dětem napovězte, že slovo komunita (původem z latiny) vzniklo spojením slov „cum“, což znamená „spolu“, a „munere“ neboli darovat. Zeptejte se dětí, zda je nyní napadají nějaké další významy.
- Vysvětlíte slovo komunita.
Komunita = společenství živých bytostí (mohou to být rostliny, zvířata nebo lidé), které obvykle žijí na stejném území. Komunity mohou být různě velké, mohou jimi být například obyvatelé jedné vesnice, lidé žijící v jednom domě nebo také škola (učitelé, žáci, rodiče, kuchařky, školník...).
- Poté pokračujte: *Jako třída také tvoříme komunitu. Podíváme se teď na to, co máme jako členové této komunity společného, v čem se lišíme a také do jakých jiných komunit patříme.*
- Vysvětlíte dětem, že nyní budou ve třídě vytvářet skupiny podle zadání – samy se seskupí podle toho, do jaké skupiny patří.
- Zadání na rozdělení do skupin doplňte či obměňte vzhledem k tomu, s jakou skupinou pracujete a co o ní víte. Pokud uznáte za vhodné, můžete se děti v průběhu vyptávat. Na závěr mohou děti samy vytvářet další skupiny, do kterých si myslí, že patří.

Návrhy skupin:

- žijí v tomto městě (v této vesnici) / žijí jinde
- mají sourozence / nemají sourozence
- jezdí na kole / nejezdí na kole
- kluci/holky
- hrají na hudební nástroj / nehrají na hudební nástroj / nehrají, ale chtěli by se to naučit
- mají rádi... / nemají rádi...
- chodí do kostela / nechodí do kostela
- chodí do nějakého kroužku (mohou se dělit podle různých kroužků) / nechodí
- pomáhají doma s úklidem / pomáhají na zahradě / nepomáhají
- chodí na fotbal / chodí na hokej / chodí na jiný sport / nechodí

- Ptejte se žáků: *Které ze skupin jsou podle vás komunity? Proč?*
- Společně s žáky vytvořte seznam komunit, do kterých žáci patří – ať už jako třída, nebo jako jednotlivci (žákům by mělo být zřejmé, že jsou příslušníky mnoha různých komunit).
- Na závěr s žáky diskutujte: *Která komunita je pro vás nejdůležitější? Proč? Do kterých komunit patříte rádi? A do kterých naopak ne? Jaké by to bylo, kdyby vás ostatní vnímali jako příslušníka jen jedné určité komunity?*

Pokud to uznáte za vhodné, můžete pokračovat otázkami: *Napadají vás nějaké komunity, které spolu nevycházejí dobře? Proč myslíte, že to tak je? Co by šlo udělat pro to, aby se to změnilo?*

DIAMANT

Cíle

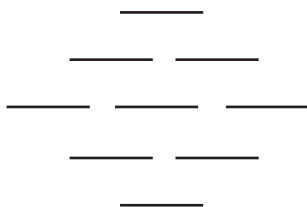
- Žáci v diskuzi identifikují, jaké jsou podle nich charakteristiky dobře fungující komunity.

Pomůcky

- rozstříhané kartičky pro sestavení diamantu

Postup

- Pro každou skupinu připravte 9 kartiček s různými charakteristikami dobře fungující komunity. Text dle potřeby upravte podle věku žáků.
- Žáci budou mít ve skupinách za úkol kartičky seskládat do diamantu – to nejdůležitější umístí úplně nahoru a to, co považují za nejméně důležité, úplně dolů.
- Diamant předkreslete na tabuli:

- Poté, co se skupina dohodne, nalepí finální diamant na papír. Řekněte žákům, že pokud jim v diamantu něco důležitého chybí, mohou jednu kartičku otočit a na druhou stranu to napsat.
- S žáky poté diskutujte nad výslednou podobou diamantů. Porovnejte je a ptejte se: *Kterou kartu máte úplně dole? Proč? A kterou úplně nahoře a proč? Nad čím jste nejvíce diskutovali?*

Místo, které obyvatelům zajistí dobrá pracovní místa, plat a dobrou životní úroveň.	Místo, kde je zdravé životní prostředí, čistý vzduch, čistá voda a velká rozmanitost druhů.
Místo, kde jsou chráněna veřejná prostranství, je tam dostatek parků a dalších bezpečných míst pro děti.	Místo, kde jsou všichni obyvatelé zapojeni do rozhodování.
Místo, kde je všem členům komunity poskytnuto dobré a bezpečné bydlení a kde je dostatek jídla pro všechny.	Místo, kde dobře funguje zdravotnictví, je zajištěna bezpečnost, doprava, vzdělání a příležitosti pro trávení volného času.
Místo, kde se všichni členové komunity navzájem respektují.	Místo, kde se místní pravidelně scházejí, diskutují o důležitých záležitostech, dělí se o věci a pomáhají potřebným.
Místo, kde se ctí zákony a dodržují pravidla.	

PLAVBA DO NOVÉ ZEMĚ

Cíle

- Žáci se v simulované situaci rozhodnou, které potřeby jsou pro ně více důležité, a bez kterých se naopak obejdou.
- Žáci vyvodí, jaké potřeby musejí být splněny, aby se člověk mohl rozvíjet a učit novým věcem.

Pomůcky

- kopie karet potřeb a věcí v obálkách
- lepidlo nebo lepicí páska
- prázdné papíry A4

Postup

- Pokud to vaše podmínky dovolují, upravte prostor, ve kterém budete hru realizovat, aby navozoval atmosféru lodi (např. z prostěradla můžete vyrobit plachtu, z nějakého kruhového předmětu kormidlo apod.).
- Uvedte žáky do následující situace: *Za chvíli připluje loď, která vás odveze na nový kontinent. Na tomto kontinentu zatím nežijí žádní lidé, takže máte příležitost stát se průkopníky a vybudovat zde novou zemi. Zeptejte se žáků: Jaké to asi bude? Co vás čeká?*
- Rozdělte žáky do skupin po třech nebo čtyřech. Po těchto skupinách se nalodí a usadí. Vysvětlete, že každá skupinka dostane obálku s popisem různých potřeb a věcí, které si mohou sbalit na cestu do nové země a které budou potřebovat k přežití. Předem upozorněte, že se jedná o věci materiální i nemateriální povahy. Rozdejte obálky s kartami a vyzvěte žáky, aby je otevřeli a prozkoumali. Každé skupině dejte také dvě prázdné karty, na něž mohou připsat další dvě věci, které by mohli potřebovat nebo které by s sebou rádi měli.
- Řekněte, že loď právě vyplouvá, a začněte vyprávět:
Nejprve je cesta velmi příjemná. Slunce svítí a moře je klidné. Na palubě je pohoda. Avšak najednou se začne zatahovat a zvedá se vítr. Přichází velká bouře a najednou se loď kymácí. Ve skutečnosti se už téměř potápí! Abyste udrželi svou loď na hladině, musíte nyní zahodit tři karty přes palubu.
- Požádejte všechny skupiny, aby se rozhodly, čeho se vzdají. Vysvětlete jim, že dané karty už nebudou moci získat zpět. Seberte karty „hozené přes palubu“ a odložte je společně na jedno místo.
- Pokračujte ve vyprávění:
Bouře konečně přešla a všem se velmi ulevilo. Přichází však předpověď počasí, která není vůbec příznivá: přímo na loď míří hurikán 5. stupně! Pokud máte přežít hurikán, musíte hodit přes palubu další tři karty. Pamatujte, nevyhazujte nic, co budete potřebovat k přežití v nové zemi.
- Stejně jako předtím tyto karty vyberte a odložte je na samostatnou hromádku.
- Pokračujte ve vyprávění:
To bylo jen o chloupěk! Ale už jsme skoro na novém kontinentě. Všichni jsou nadšení a nemohou se dočkat. Ale právě když spatříte na obzoru zemi, naráží do lodi obrovská velryba a udělá v boku díru. Musíte loď ještě odlehčit! Odhodte další tři karty.
- Odhozené karty opět vyberte a dejte na hromádku. Oznamte žákům, že se konečně v pořádku dostali na nový kontinent a jsou připraveni začít budovat novou zemi. Požádejte každou ze skupin, aby přilepila své zbývající karty na papír. Každá skupina si nyní samostatně odpoví na otázku: Máte všechno, co potřebujete k životu na novém kontinentě?
- Každá skupina nyní zavěsí svůj list se zbylými kartami na viditelné místo a vysvětlí, co si do nové země přivážejí a proč. Můžete se dotazovat: Myslíte si, že máte vše, co budete potřebovat? Co by vám mohlo chybět? Byli byste schopni v nové zemi přežít?
- Na závěr se můžete vrátit ke kartám, které byly v průběhu plavby hozeny přes palubu. Ptejte se, proč účastníci odhodili právě tyto věci.

- Na závěr reflektujte celou aktivitu pomocí diskuze:
 - *Podle čeho jste se rozhodovali, co hodíte přes palubu?*
 - *Jaká rozhodnutí byla obtížná?*
 - *Co si myslíte o svých konečných volbách?*
 - *Měli jste ve skupině nějaké neshody o tom, co si nechat a co hodit přes palubu? Jak jste tyto neshody řešili?*
 - *Pokud byste se této aktivity zúčastnili podruhé, jak byste se rozhodovali? Dělali byste něco jinak? Pokud ano, co?*
 - *V čem se mohou potřeby různých lidí lišit?*
- Lidská práva jsou založena na lidských potřebách: věcech, které každá lidská bytost potřebuje k přežití, růstu a rozvoji a také k důstojnému životu. Ptejte se na následující věci: *Pokud si podobnou situaci představíme ve skutečném životě, měli byste vše, co je nutné k přežití? Měli byste vše nutné k důstojnému životu? Co by vám chybělo?*
- Zdůrazněte, že každý člověk má stejné základní potřeby a stejně tak má i právo je naplnit. Některé potřeby jsou nezbytné k tomu, aby člověk zůstal naživu, jako např. jídlo, lékařská péče, čistá voda a přístřeší. Jiné potřeby jsou nutné k tomu, aby lidé mohli spokojeně žít a rozvíjet se. Zeptejte se:
 - *Které karty představují věci, jež bychom mohli chtít, ale nepotřebujeme je k přežití?*
 - *Které karty představují věci, jež potřebujeme k fyzickému přežití?*
 - *Za jakých podmínek se můžeme rozvíjet a učit novým věcem? V jaké situaci či v jakém prostředí to je možné?*
 - *Co by se v této nové zemi stalo, kdybyste neměli _____? (Vyberte několik různých příkladů z karet.)*

KARTY POTŘEB A VĚCÍ

JÍDLO	PITNÁ VODA	TELEVIZE	PENÍZE
MOBILNÍ TELEFON	POČÍTAČ A INTERNET	DOMOV	MÓDNÍ OBLEČENÍ
RODINA	VZDĚLÁNÍ	PŘÁTELE	ZDRAVOTNÍ PÉČE
ČISTÉ ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ	MOŽNOST PRAKTIKOVAT SVOU NÁBOŽENSKOU VÍRU	HODINKY	TEPLÉ OBLEČENÍ
KNIHY	LÉKY	PŘÍLEŽITOSTI K ODPOČINKU A KE HŘE	DEMOKRATICKÉ VOLBY
ROVNÉ POSTAVENÍ MUŽŮ A ŽEN			

JAK MŮŽU ZE SVĚTA UDĚLAT LEPŠÍ MÍSTO?

Aktivita je upravena podle příručky *How do we know it's working?* RISC (2008).

Cíle

- Cílem této aktivity je zjistit, co si žáci myslí a vědí o činech, které mohou vykonat pro to, aby udělali ze světa spravedlivější a udržitelnější místo.

Pomůcky

- prázdný list papíru velikosti A3, jeden pro každou skupinu

Postup

- Zeptejte se žáků: *Jak můžu ze světa udělat lepší místo?* A řekněte jim, aby své nápady napsali nebo nakreslili.
- Pokud je zapotřebí nápovědy, používejte stále tu samou. Můžete žákům pomoci například takto: *Myslete na svoji třídu, hřiště, svoji komunitu a svět v širším smyslu.*
- Zaznamenejte všechny komentáře a vysvětlení žáků.
- Poté můžete (už bez žáků) analyzovat výsledky práce: roztřídte komentáře tak, že umístíte znaménko do příhodné sekce tabulky (jak je naznačeno níže). Například komentář o koši na hřišti patří do sekcí udržitelnost a lokální. Komentář o globálním oteplování patří do sekcí udržitelnost a globální. Komentář o dávání peněz lokální charitě patří ke společenské spravedlnosti a lokálnímu, komentář o kupování fairtradových výrobků ke společenské spravedlnosti a globálnímu. Některé komentáře, jako například *Řekněme NE plastovým taškám!* mohou být zařazeny k lokálnímu nebo globálnímu, takže pokud na aktivitu dohlížíte, požádejte žáky, aby své stanovisko vysvětlili.
- Zaměřte se na to, zda jsou žáci schopni reflektovat dopad svého života a chování na jiné lidi a na planetu. Také pozorujte, zda zmiňují jak činnosti spojené se společenskou spravedlností, tak s udržitelností a činnosti s lokálním i globálním dopadem.
- Navazující výuka by měla vést k tomu, aby při opakování aktivity žáci vykazovali větší porozumění dopadu individuálních činů a aby se projevila větší vyváženost mezi odpověďmi spojenými se společenskou spravedlností a udržitelností a mezi lokálními a globálními činy.

Vzorová tabulka

	lokální	
		×
		×
udržitelnost		společenská spravedlnost
	×	
	globální	

DVA OSLÍCI

Lekce je upravena podle materiálu *Our Rights: teaching about rights and responsibilities in the primary school*, Amnesty International.

Cíle

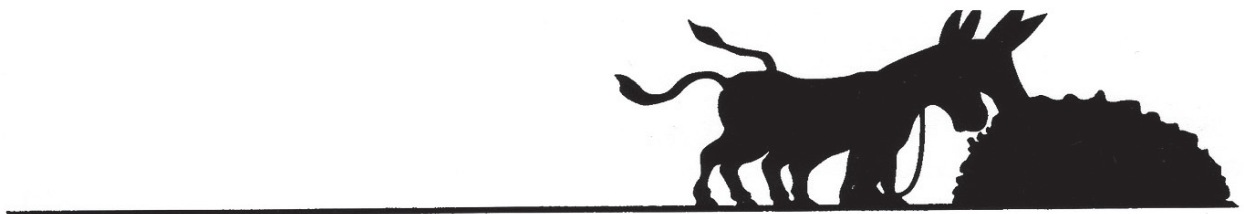
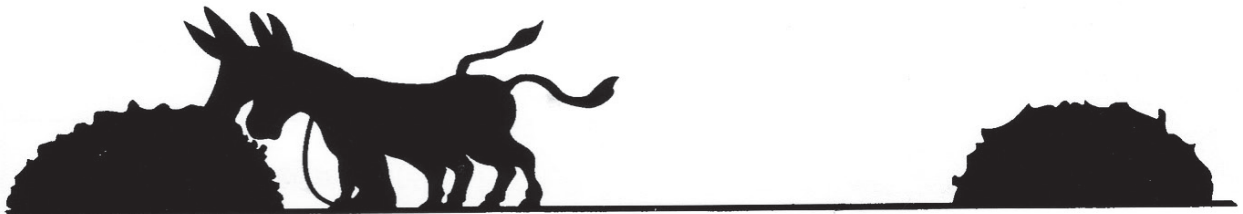
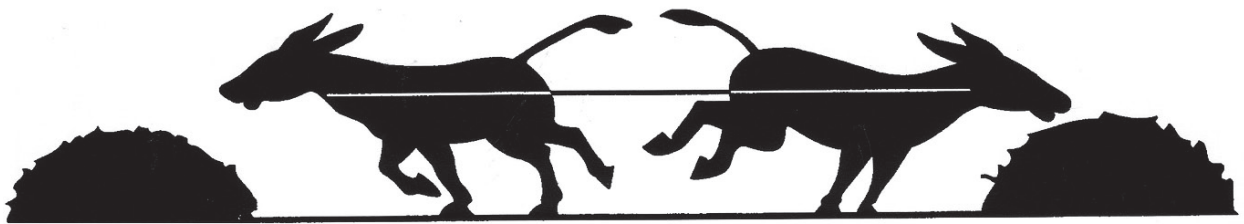
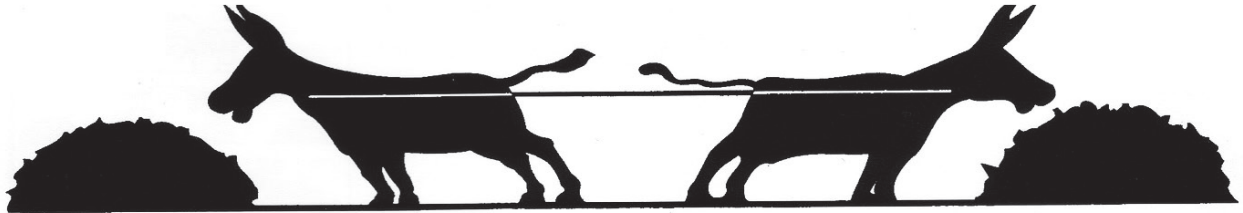
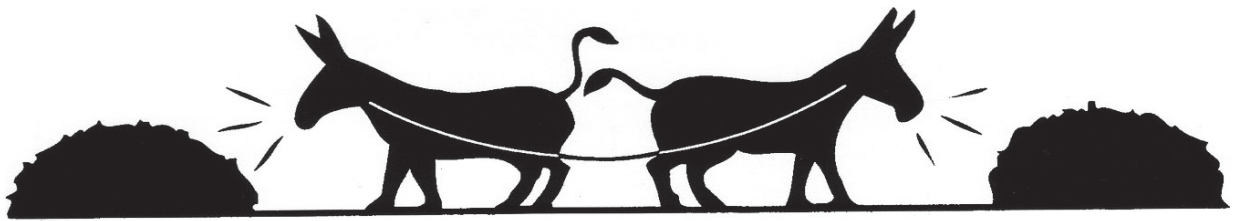
- Žáci zažijí, jaký vliv na splnění úkolu má to, zda spolupracují, nebo nespolupracují.
- Žáci na základě tohoto zážitku vyvodí ponaučení a navrhnou příklady situací, kdy budou moci ponaučení uplatnit.

Pomůcky

- obrázek oslíků
- pro realizaci v hodině tělocviku: obruč, dvě jablka či jiná „lákadla“

Postup

- Obrázek s oslíky můžete použít k převyprávění příběhu o dvou oslících a o tom, jak si poradili s dvěma kupkami sena. Můžete obrázek rozstříhat na proužky a nechat žáky, aby je seřadili. Aktivitu je možné realizovat také „naživo“ v hodině tělocviku (to může předcházet práci s obrázkem).
- Dvě děti (zhruba stejné výšky a váhy) budou představovat oslíky, další dvě děti budou v roli rádců (každý bude radit jednomu z oslíků).
- Dvě děti v roli oslíků se postaví doprostřed obruče čelem ven a obruč budou držet ve výšce pasu.
- Před každého oslíka položte jablko (asi metr od obruče).
- Zadejte úkol: oba oslíci musejí získat před ně položené jablko během 30 vteřin; pokud se to jednomu z nich nepovede, přijdou o obě jablka.
- Po uplynutí časového limitu diskutujte: *Podařilo se vám úkol splnit? Pokud ano, jak? Pokud ne, proč? Jak vám pomohli vaši rádcové? Co říkali? Co se z této hry můžeme naučit? Při jakých situacích, ať už ve škole, doma nebo jinde, může být užitečné si na oslíky vzpomenout?*

CO JE STEJNÉ A CO JINÉ?

Aktivita je upravena podle příručky *How do we know it's working?* RISC (2008).

Cíle

- Tato aktivita směřuje k zjištění, v čem žáci vidí podobnosti a odlišnosti vlastního života a života lidí z jiných částí světa.

Pomůcky

- fotografie dítěte / mladého člověka z ekonomicky méně rozvinuté země, podobného věku jako účastníci aktivity (pokud možno by měl člověk na obrázku vykonávat nějakou každodenní činnost a obrázek by neměl zobrazovat extrémní chudobu či bohatství)
- velký list papíru pro každou skupinu, rozdělený na dva sloupce nadepsané *Stejné* a *Jiné*

Postup

- Ukažte žákům fotografii a zeptejte se: *Co máte s touto osobou společného? V čem jste odlišní?*
- Pokud byste potřebovali nápovědu, používejte vždy ty samé otázky, například tyto:
Představte si, co dělá ráno, když se vzbudí. S kým žije? Co jí? Jak tráví den?
- Zaznamenávejte veškeré komentáře a důvody, které zazní.
- Poté můžete (už bez žáků) analyzovat výsledky práce: sepište a roztřídte komentáře do jednoho dokumentu. Soustředte se na to, zda žáci sledují spíše odlišnosti, nebo i podobnosti, zda si všímají pouze vnějších faktorů (např. barva pleti, oblečení), nebo zda přemýšlejí i hlouběji (potřeby, pocity atd.).
- Navazující výuka by měla směřovat k tomu, aby při opakování aktivity žáci pojmenovávali rovnoměrně podobnosti i odlišnosti, uměli se více vcítit do člověka na fotografii a aby zohledňovali různé lidské zkušenosti.

OPRAVDOVÝ PŘÍBĚH O TŘECH PRASÁTKÁCH

Lekce je upravena podle *A Teachers's Guide to The True Story of the Three Little Pigs by A. Wolf as told to Jon Scieszka*.
Vancouver: The Critical Thinking Consortium.

Cíle

- Žáci se vžijí do situace z pohledu vlka.
- Žáci formulují svůj názor na to, jaký vlk je, a pojmenují, na základě čeho tak usuzují.
- Žáci najdou důkazy pro svá tvrzení a na jejich základě se rozhodují, zda vlkovi věří, nebo ne; rozlišují mezi fakty, názory a hodnocením.
- Žáci porovnají a vyhodnotí různé úhly pohledu na jeden příběh.
- Žáci aplikují zkušenost z příběhu s vlkem na reálné situace z jejich života.

Poznámka

Pro realizaci lekce je potřeba, aby žáci znali klasickou verzi pohádky O třech prasátkách.

Pomůcky

- tradiční verze pohádky O třech prasátkách
- obrázky: vlk, prasátko, kopa slámy, hromádka klacků, hromada cihel
- text pohádky Opravdový příběh o třech prasátkách

Postup

Část 1: Pohádka, kterou dobře znáte

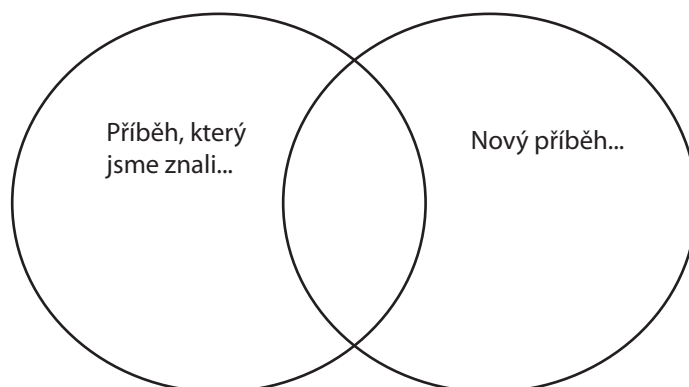
- Řekněte žákům: *Dnes si budeme vyprávět pohádku, kterou všichni znáte. Zkuste uhodnout z obrázků, o jakou pohádku jde.* Ukažte nejprve obrázek vlka a nechte žáky hádat. Postupně ukazujte další obrázky, dokud žáci neuhodnou. Pokud uhodnou dříve, než ukažete všechny obrázky, zeptejte se, jaké další by mohly na zbývajících kartách být. Pokud žáci pohádku znají dobře, zkuste si ji společně převyprávět (např. tak, že každý žák řekne jednu větu). V opačném případě pohádku vyprávějte sami a snažte se žáky do vyprávění zapojit (např. opakováním některých vět nebo pohybů).
- Po skončení vyprávění ukažte znovu obrázek vlka a zeptejte se: *Co si o vlkovi myslíte? Jak byste ho popsali?* Při každé odpovědi se žáků vyptávejte, na základě čeho tak usuzují (např. *Jak to víte? Proč si myslíte, že není hodný?*)
- Vysvětlíte žákům pojem důkaz: je to informace, která nám pomáhá rozhodnout se, čemu věřit. Například to, že je někdo hodný nebo milý můžeme poznat tak, že pomůže ostatním nebo že o nich pěkně mluví. Společně se třídou poté hledejte důkazy pro každou vlastnost vlka, kterou děti zmínily (např. důkaz toho, že je vlk hodný), a sesbírejte další informace o jeho vlastnostech na základě důkazů z příběhu.

Část 2: Opravdový příběh o třech prasátkách

- Zeptejte se dětí, kdo v pohádce O třech prasátkách příběh vypráví. Poté dětem řekněte, že nyní se podíváme na jinou verzi této pohádky. Vyprávějte nebo společně přečtete první odstavce. Děti mají za úkol zodpovědět, kdo příběh vypráví tentokrát.
- Poté vyprávějte nebo společně čtete další části příběhu a vždy po odstavcích prodiskutujte dané otázky. Je důležité, aby se děti s příběhem seznamovaly po částech a mohly jej v průběhu reflektovat a předvídat, co se stane dál. Po zaznění celého příběhu mají žáci za úkol oba příběhy porovnat – v čem jsou stejné, a v čem se naopak liší. Rozdělte je do dvojic a nechte je na pár minut podobnosti a odlišnosti prodiskutovat. Poté společně sesbírejte odpovědi celé třídy a zaznamenejte je na tabuli pomocí tzv. Vennových diagramů (obrázek 1). Do průniku napište, co je pro oba příběhy společné, a do kružnic, v čem se příběhy liší.

- Ptejte se žáků: *Proč si myslíte, že se příběhy liší?* Vysvětlete (pokud to žáci nezmíní sami), že díky druhému příběhu jsme se mohli na celou věc podívat z jiné strany – z pohledu někoho jiného. Zeptejte se žáků: *Myslíte si, že vlk v druhém příběhu říká pravdu?*
- Vysvětlete, že nyní se společně pokusíte najít důkazy pro vaše tvrzení (stejně jako jsme se v úvodu pokoušeli najít důkazy o tom, jaký vlk je). Žáci teď budou pracovat jako „detektivové“ a budou v příběhu hledat důkazy, podle kterých rozhodnou, zda vlk říká, nebo neříká pravdu.
- Úkolem třídy je doplnit informace do tabulky (tabulka 1). To mohou dělat buď ve dvojicích, nebo tabulku můžete vyplňovat dohromady s celou třídou.

Obrázek 1: Vennovy diagramy

Tabulka 1

Vlk řekl nebo udělal...	Věřím mu, protože...	Nevěřím mu, protože...
	(důkazy, které podporují vlkovu verzi příběhu)	(důkazy, které odporují vlkově verzi)

- Prečtěte společně s žáky příběh znovu a během čtení hledejte důkazy pro to, zda vlk říká, nebo neříká pravdu, a zaznamenávejte je do tabulky. Poté věnujte čas tomu, aby se žáci mohli samostatně rozhodnout, zda vlkovi věří, nebo ne. Diskuze může proběhnout s celou třídou nebo ve skupinách, každý žák by ale na konci měl mít možnost se rozhodnout sám za sebe.

Část 3: Reflexe

- Nyní se vraťte zpět k tomu, jak žáci popisovali vlka v první části lekce, a ptejte se: Jaký je vlk? Myslíte si o něm to samé jako na začátku? Změnil se váš názor na něj? Jak? Proč jste názor změnili? Co vás k tomu vedlo?
- Zeptejte se žáků: Vzpomenete si na případ, kdy jste se na někoho rozzlobili, aniž byste rozuměli jeho situaci? Sesbírejte příklady ze života třídy, jako například: někdo někomu vzal hračku, někdo někomu řekl něco nepěkného atd. Snažte se přijít na situace, které se dětem opravdu staly v rámci školní výuky, družiny, výletů a podobně. S žáky poté prodiskutujte, jak asi věc mohl vidět ten druhý člověk a jak by danou situaci změnilo, kdybyste jeho pohledu rozuměli (např. nemysleli si, že by vadilo, když si budou hrát s hračkou někoho jiného). Zeptejte se žáků, jak můžeme zjistit pohled někoho jiného (např. snažit se do něj vžít, zeptat se). Na závěr můžete použít příklad některé situace, kterou žáci zmínili, společně pojmenovat různé pohledy na věc a poté situaci přehrát pomocí hraní rolí tak, aby pomohla více odhalit pohledy obou stran.

Text pohádky: Opravdový příběh o třech prasátkách

Každý zná pohádku o třech prasátkách. Nebo si aspoň myslí, že ji zná. Ale prozradím vám tajemství. Nikdo neví, jak to bylo doopravdy, protože nikdo nikdy neslyšel moji verzi příběhu.

Kdo myslíte, že příběh vypráví?

Jmenuji se Alexandr T. Vlk. Můžete mi říkat Sašo. Nevím, jak celý ten příběh o zlém vlkovi vznikl, ale prostě není pravdivý. Možná je to naší stravou. Hele, já přece nemůžu za to, že vlci jedí malá roztomilá zvířátka, jako králíky, ovce a prasátka. Jsme prostě takoví! Zkrátka jak říkám, všechno to, co jste slyšeli o zlém vlkovi, je lež. Ten opravdový příběh je o rýmě a hrnku cukru.

Jak si myslíte, že se příběh odehrál podle vlka? O čem bude ten „opravdový“ příběh?

Jednoho dne jsem se rozhodl upéct narozeninový dort pro svoji babičku. Měl jsem hroznou rýmu a pořád jsem pšikal. Hepčí! A navíc mi došel cukr. A tak jsem se rozhodl o trochu cukru poprosit souseda, který bydlel hned ve vedlejším domě. No, a v tomhle domě bydlelo prasátko. A popravdě, to prasátko asi nebylo moc chytré. Postavilo si dům ze slámy. Chápete to? Prostě kdo se zdravým rozumem by si postavil dům ze slámy? Takže jakmile jsem zaklepal na dveře, hned se rozsypaly. Protože jsem nechtěl jen tak vejít do domu někoho cizího, zavola jsem: „Prasátko, prasátko, jsi doma?“ Žádná odpověď. A zrovna když jsem se chtěl otočit a jít domů s nepořízenou, začalo mě šimrat v nose a hrozně se mi chtělo pšiknout. Za chvíli už jsem to nevydržel a oobroooovitánsky jsem pšiknul. A víte, co se stalo? Ten domeček ze slámy se celý sesypal! A přesně uprostřed hromady slámy leželo prasátko, úplně mrtvé. Bylo totiž celou dobu doma. Připadalo mi škoda nechat takovou dobrou večeri jen tak ležet na hromadě slámy. Takže jsem ho snědl. Představte si to tak, jako by tam ležela voňavá klobáska. Hned jsem se cítil o trošku líp. Ale pořád jsem neměl ten hrnek cukru na dort.

Co si myslíte o vlkovi teď?

Co myslíte, že bude vlk dělat dál?

Takže jsem šel o dům dál. V tomto domě bydlel bratr toho prvního prasátka. Byl asi o trošku chytřejší než jeho bráška, ale zase ne moc. Postavil si totiž dům z klacků. Zazvonil jsem na zvonek. Zase žádná odpověď. Takže jsem zavola: „Pane Prasátko, pane Prasátko, jste doma?“ V ten moment se z domu ozval křik: „Vlku, běž pryč! Nechci, abys chodil dovnitř. Zrovna se holím.“ V tu chvíli jsem opět ucítil šimrání v nose. Chtěl jsem si zakrýt ústa, ale už jsem to nestihl a oobroooovitánsky pšiknul. Nebudete tomu věřit, ale dům tohoto prasátka se sesypal stejně jako dům jeho bratra. Když jsem se rozkoukal v oblacích prachu, uviděl jsem druhé prasátko, úplně mrtvé. No, určitě víte, že když necháte jídlo jen tak ležet, rychle se zkazí. Takže jsem udělal, co jsem považoval za správné: znovu jsem povečeřel. Bylo to jako přídavek. Už jsem začínal být hrozně nacpaný, ale moje rýma se trochu zlepšila. Nicméně jsem pořád neměl ten hrnek cukru na dort.

Co si myslíte, že se bude dít dál?

Takže jsem šel zase o dům dál. No a tady bydlel bratr toho prvního a druhého prasátka. Musel to být největší koumák z celé rodiny. Postavil si totiž dům z cihel. Zaklepal jsem. Žádná odpověď. Zavola jsem: „Pane Prasátko, pane Prasátko, jste doma?“ A víte, jak mi ten sprostý čuník odpověděl? „Zmiz, vlku! Už mě neotravuj!“ A teď mi řekněte, kdo je tady zlý! Určitě měl doma celý pytel cukru. A nechtěl mi dát ani hrneček na dort pro babičku.

Už jsem se chtěl otočit a jít domů vyrobit místo dortu nějaké pěkné přáníčko, když mě zase začalo šimrat v nose. A znovu jsem oobroooovitánsky pšiknul. No a v tu chvíli prasátko zakřičelo: „Tvoje babička se může jít vycpat!“ Řeknu vám, já jsem obvykle docela klidáš. Ale když někdo takhle mluví o mojí babičce, tak to se neznám. Pak už si pamatuji jen to, že když přijela policie, snažil jsem se vyrazit dveře od domu tohoto třetího prasátka. A celou dobu jsem pšikal a pšikal a dělal docela virvál.

No a zbytek příběhu už znáte. Přišlo se na ta první dvě prasátka, která jsem snědl k večeri. A samozřejmě nikdo nevěřil tomu, že jsem měl rýmu a šel jsem si půjčit hrnek cukru. Takže si vymysleli úplně jiný příběh a udělali ze mě zlého vlka. A to mi zůstalo dodneška.

OSLAVA ROZMANITOSTI

Lekce je upravena podle příručky *How do we know it's working?* RISC (2008) a *Diversity Awareness for Leadership*, Mercy Corps (2006).

Cíle

- Žáci prozkoumávají téma podobnosti i odlišnosti mezi lidmi. (Aktivita staví na tom, že přestože existuje hodně dílčích odlišností, to základní mají všichni lidé společné. Buduje v dětech respekt k odlišnosti a oceňování rozmanitosti.)

Pomůcky

- fotografie dítěte / mladého člověka z ekonomicky méně rozvinuté země, podobného věku jako účastníci aktivity (pokud možno by měl člověk na obrázku vykonávat nějakou každodenní činnost a obrázek by neměl zobrazovat extrémní chudobu či bohatství)
- velký list papíru pro každou skupinu, rozdělený na dva sloupce nadepsané *Stejně a Jiné*

Postup

- Umístěte plakáty s nápisy „Souhlasím“ a „Nesouhlasím“ na protější zdi vaší třídy. Představte tvrzení: „*Mezi mým životem a životem dítěte žijícím v není nic podobného.*“ Dejte žákům nějaký čas, aby diskutovali v malých skupinách, a potom se zeptejte jednoho nebo dvou zástupců z každé skupiny, zda s výrokem souhlasí, nebo nesouhlasí. Žáci musejí být schopni vysvětlit a zdůvodnit svůj výběr. Žáci mohou změnit své postoje v průběhu odpovědí, které uslyší od svých vrstevníků – pokud ucítí, že jejich argument byl dost pádný na to, aby sami změnili svůj názor. K vyjádření postoje žáci mohou použít lepicí papírek, který nějak barevně označí (ten pak mohou v průběhu diskuze přemísťovat).
- Použijte názory žáků, které se k tvrzení vztahují, jako výchozí body pro diskuzi. Žáci si ve skupinách na papír zaznamenají podobnosti a odlišnosti, jež je napadají.
- Čeho si můžeme všimnout na podobnostech? Společné je, že všechny lidské bytosti mají určité potřeby, které jsou stejné a které musejí být všemi respektovány. Napadnou žáky nějaké příklady situací/období, kdy tyto základní potřeby nemohou být naplněny?
- Čeho si můžeme všimnout na odlišnostech? Proč tyto rozdíly existují? Vysvětlíte, že pomocí další aktivity se podíváme na odlišnosti, které existují v rámci třídy. Přesuňte všechny na jeden konec místnosti a řikejte různá tvrzení jedno po druhém. Všichni, kteří se s tvrzením ztotožní, projdou místností k protější zdi, otočí se, pohlédnou na skupinu a tiše se vrátí. Níže najdete možná tvrzení. Vyberte si z nich a přizpůsobte si je dle svého uvážení.
 - *Smýšlím o sobě jako o Čechovi/Češce.*
 - *Smýšlím o sobě jako o Evropanovi/Evropance.*
 - *Smýšlím o sobě jako o světovém občanovi/občance.*
 - *Soudil/a jsem lidi podle toho, odkud jsou.*
 - *Soudil/a jsem lidi podle toho, jak jsou staří.*
 - *Strávil/a jsem celý den bez jídla.*
 - *Jsem vegetarián/vegetariánka.*
 - *Nemohl/a jsem jíst jídlo z důvodu své víry.*
 - *Cítíl/a jsem se jiný/á než ostatní ve škole, do které chodím.*
 - *Cítíl/a jsem se diskriminovaný/á kvůli svému pohlaví.*
 - *Jednal/a jsem s lidmi jinak kvůli jejich pohlaví.*
 - *Pochyboval/a jsem o faktu klimatických změn.*
 - *Změnil/a jsem své chování v důsledku klimatických změn.*
 - *Byl/a jsem naštvaný/á kvůli nespravedlnosti na světě.*
 - *Cítím, že mám víc peněz, než potřebuji.*
 - *Cítím, že potřebuji víc peněz, než mám.*
 - *Nemluvím dnes svým rodným jazykem.*
 - *Urazil/a jsem někoho tím, co jsem řekl/a.*
 - *Cítíl/a jsem se frustrovaný/á kvůli odlišnému názoru.*

- *Ignoroval/a jsem názor někoho jiného.*
 - *Můj učitel/učitelka změnil/a můj názor.*
 - *Mí přátelé změnilí můj názor.*
 - *Cítím, že má škola by mohla udělat více proti nespravedlnosti.*
 - *Právě teď bych se rád/a zasmál/a nebo někoho objal/a!*
- Přerušte ticho a požádejte žáky, aby v malých skupinách prodiskutovali, jak se při této aktivitě cítili. Jedna osoba z každé skupiny by měla shrnout dojmy celé třídy.
 - Přiveďte žáky zpět k myšlence odlišnosti a podobnosti. Požádejte žáky ve stejných skupinách, aby přišli s vlastními vysvětleními toho, co znamená „respekt k odlišnosti“.
 - Na závěr použijte znovu výrok ze začátku aktivity a všimněte si toho, zda se někteří žáci přeřadili jinam. Pokud si žáci pozici zaznamenávali na lepíky, mohou nyní svoji značku označit jinou barvou (pokud se jejich pozice změnila). Své myšlenky mohou žáci zaznamenat do komiksových bublin, vystřižených z papíru. Myšlenky potom sdílejte, například formou „galerie“, kdy umístíte bubliny na zem a žáci se procházejí jako v galerii a pročítají je.

DALŠÍ ZDROJE S „OBŘÍ“ TEMATIKOU

Literatura

- Roald Dahl: Obr Dobr
- Dlouhý, Široký a Bystrozraký
- Jan Werich: Jak na Šumavě obři vyhynuli (Fimfárum)
- Miloš Kratochvíl: Jejda a Helemes
- Nejkrásnější pohádky o obrech:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Filmy

- Shrek
- Harry Potter (scéna s Hagridem)
- Jak Křemílek a Vochoomůrka udělali obrovi písťalku
- Jack a obři / Honzík a kouzelná fazole

.....

.....

.....

.....

.....

.....

PŘÍLOHA 4

AKTIVITY OD UČITELŮ PRO PRÁCI S METODIKOU OBR OD BODLÁČÍ HORY

NÁZEV EPIZODY	PODPŮRNÉ AKTIVITY S GLOBÁLNÍM ROZMĚREM	AKTIVITY OD UČITELŮ
Epizoda 1 Bodláčí hora		Stavba vesnice z přírodnin
Epizoda 2 Lidé od Bodláčí hory	Komunita Diamant Plavba do nové země	Lidé různého věku (9–11 let) Povolání (5–7 let) Nacházíme se... (5–7 let) Hledám práci (9–11 let) Webové stránky (9–11 let)
Epizoda 3 Soutěž	Jak můžu ze světa udělat lepší místo? Dva oslíci	Co je nejlepší? (9–11 let) Úpravy vesnice (9–11 let) Židle v kruhu (5–7 let) Kreslicí spolupráce
Epizoda 4 Obří problém!		
Epizoda 5 Setkání s obrologem		Studium obrů (9–11 let)
Epizoda 6 Jak chytit obra		
Epizoda 7 Dopis od obra	Co je stejné a co jiné?	Dopis od Obra (6–8 let) Jak se vyhnout vzteku (6–8 let)
Epizoda 8 Setkání s obrem	Opravdový příběh o 3 prasátkách	Jak jsme porcovali a znovu skládali obra (6–11 let)
Epizoda 9 Další obří problémy	Oslava rozmanitosti	
Epizoda 10 Vyhlášení výsledků soutěže		

STAVBA VESNICE Z PŘÍRODNIN

Autorka: Karla Černá

Téma: žáci objevují, co vše může být ve vesnici a k čemu jednotlivé stavby slouží

Cíle:

- Žáci realizují a obhajují své nápady při stavbě společné vesnice.
- Žáci při vzájemné prezentaci sdílejí své nápady s ostatními.
- Žáci využívají svých nápadů ze stavby vesnic z přírodnin při brainstormingu na téma: Co bude v naší společné vesnici.

Zařazení do příběhu Obr od Bodláčí hory:

Epizoda 1 – Bodláčí hora. Hodina slouží jako příprava pro vytvoření promyšleného plánu vesnice z příběhu.

Pomůcky:

- dostatek materiálu pro stavby – kameny, šišky, větve... Ideálním prostředím pro tuto hodinu je les

Čas: 2 hodiny v lese (120 minut) – stavby a prezentace

1 hodina (vyučovací) – brainstorming – co vše může být ve vesnici

Doporučený věk žáků: Lze realizovat s dětmi předškolního věku i s dětmi I. stupně, výhodou jsou i věkově heterogenní skupiny.

Postup:

- Rozdělte žáky do čtyř až pětičlenných skupin.
- Zadejte zadání: *„Úkolem každé skupiny je postavit vesnici, ve které by se dobře žilo všem jejím obyvatelům. Využívejte pro stavby jakýchkoliv přírodnin, které najdete. Čas pro stavbu je asi hodina.“*
- Nechte děti stavět vesnice. Při práci ve skupinách můžete jednotlivé skupiny podpořit otázkami. Např. „Jak se budete dostávat do kostela, když kolem něj teče řeka? Víte, co každý z vás staví? Bude se ve vaší vesnici líbit i dětem? Zorganizujte návštěvy ve všech vesnicích – společně obejděte vesnice a jednotliví stavitelé popíší ostatním, co vše postavili, co pro ně bylo jednoduché i co bylo těžké.
Příklady otázek při prezentacích skupin: *„Na co jste ve své vesnici hrdí, co považujete za dobrý nápad? Co byste ještě chtěli změnit, dostavět?“*
- Na další činnost přejděte s dětmi do místnosti nebo do prostoru, kde můžete psát na velký papír nebo na tabuli.
- Znovu připomeňte dětem, že ve skupinách tvořily vesnice, ve kterých by se všem dobře žilo. Prozradte jim, že teď využijete těchto jejich zkušeností a nápadů pro tvorbu jedné společné vesnice, ve které žijí muži i ženy, děti, mládež, dospělí i staří lidé.
- Metodou brainstormingu zapisujte všechny nápady dětí, co by chtěly mít ve společné vesnici, na velký list papíru nebo na tabuli (např. škola, restaurace, obchod...).
- Rozhodněte se, z jakého materiálu a jak budete tvořit společnou vesnici (kresby na papíry, stavby z krabiček...).
- Až budou děti tvořit vesnici, organizujte rozdělování zapsaných staveb.
- U nás to v praxi vypadalo tak, že např. Klárka přišla k seznamu a říká: *„Beru si kostel.“, na plánu škrtná kostel. Přichází Pepa a říká: „Chci dělat nádraží, ale nádraží není na seznamu.“ Odpovědí učitele je: „To je dobrý nápad, dopiš nádraží na seznam a škrtni jej, že už je ve výstavbě.“*

Doporučení:

- Co se osvědčilo nám:
- Děti stavěly ve skupinách věkově heterogenních od předškolního věku až po pátý ročník, v některých skupinách se práce zúčastnili i rodiče dětí.
- Vzhledem k tomu, že jsme měli 6 skupin, tak jsme návštěvy s prezentací realizovali tak, že se vzájemně navštívily dvojice skupin. Na ostatní vesnice se šly děti jen podívat, ale už se neúčastnily prezentace (bylo by to na ně moc dlouhé).

Možné modifikace:

Stavby z krabiček, kostek, výtvarného materiálu a stavebnic.

PŘÍLOHA 1

LIDÉ RŮZNÉHO VĚKU

Autorka: Karla Černá

Téma: pomocí aktivit je dětem umožněno lépe se zorientovat ve vnímání věku

Cíle:

- Žáci objevují odlišnosti i podobnost v jednání lidí různého věku.
- Žáci objevují odlišnosti i podobnost v jednání lidí stejného věku.

Zařazení do příběhu Obr od Bodláčí hory:

Epizoda 2 – Lidé od Bodláčí hory.

Pomůcky:

- tabulka (příloha 1)
- reportáž (příloha 2)

Čas: 2–3 vyučovací hodiny

Doporučený věk žáků: 9–11 let

Postup:

- Vyznačte čáru a vyznačte na ní hraniční body – 18 let a 100 let. Nechte děti stoupnout na čáru podle toho, kolik by chtěly, aby jim bylo v příběhu let. „Procházejte se po návsi a povídejte si na následující témata: „*Co nejraději děláte? Na co se těšíte? Co děláte ve volném čase?*“ Nechte děti vždy chvíli diskutovat na zadané téma a teprve pak vyhlase další téma.
- Rozdělte děti do troj až čtyřčlenných skupin. Pokyn pro děti: „*Rozstříhejte přílohu (příloha 1) na kartičky. Diskutujte o jednotlivých kartách a přiřazujte jednotlivé kartičky k věku. Úkol může mít víc řešení.*“
- Nechte děti, ať si navzájem sdělí svá řešení a diskutují o nich.
- Reflektujte tuto činnost: Jak se vám odpovídalo? Lehké/těžké? Proč? Co by vám pomohlo, abyste si život lidí různého věku mohli lépe představit? Kde můžete potřebné informace zjistit? Dělali lidé těchto věkových kategorií totéž v minulosti – třeba před sto lety? Jak si myslíš, že to bude vypadat s náplní času různých věkových kategorií v budoucnosti? Co se změní?

Doporučení:

Dětem se špatně orientuje ve věku. Mluvily o tom, že si neumí představit, co konkrétní věk znamená, co lidé dělají a co je zajímavé.

Rozšíření:

Žáci dělají reportáž s dospělými členy své rodiny a zjišťují, co je typické pro jejich věk (příloha2).

PŘÍLOHA 1

Tabulka na rozstřihání a skládání ve skupinách.

20	30	40	50	VÍCE NEŽ 60
Hlídám vnoučata a jezdím s nimi na výlety.	Ve své profesi jsem uznávaný odborník.	Půjdu poprvé do zaměstnání.	Chodím na diskotéky, zábavy...	Pojedu na tři měsíce hlídat vnoučata do Londýna.
Mám malé děti a tak se jim přizpůsobuji.	Jdu do důchodu a tak budu mít spoustu času dělat to, co mě baví.	Mám zajímavou profesi, už si vydělávám.	Dostávám pravidelně důchod.	I když jsem v důchodu, tak ještě chodím občas do práce, protože mě to baví.
Hodně peněz nás stojí vybavení bytu.	Žiji s manželem/manželkou a svými malými dětmi.	Ještě nemám děti.	Děti mají už své koníčky a já už se také můžu věnovat tomu, co mě baví.	Stavíme si svůj dům.
Svou práci umím velmi dobře, jsem zaměstnán/a asi 15 let.	Mám doma děti pubertáky.	Ještě studuji a nemám moc peněz.	V zaměstnání už jsem na vedoucí pozici.	Jedu do ciziny dělat au-pair.
Jezdíme s rodinou lyžovat, k moři...	Vdává se mi dcera.	Stal jsem se dědečkem, stala jsem se babičkou.	Děti už jsou z domu, jezdíme s manželem na dovolenou už zase sami.	O dovolené hodně cestuji po světě.
Chodím na zahrádku pracovat i odpočívát.	Děti jezdí za mnou na návštěvu.	Přes léto jsem s manželkou na chalupě.	Často chodím na rande.	Ještě bydlím s rodiči.

PŘÍLOHA 2

Návrh otázek na reportáž

Otázky je dobré prodiskutovat s dětmi, je možné vymyslet i jiné:

- *Kolik je ti let?*
- *Čemu věnuješ nejvíc času?*
- *Co děláš ve svém volném čase?*
- *Na co se těšíš nebo na co šetříš?*
- *Co je podle tebe typické pro lidi ve tvém věku?*
- *Znáš nějakého svého vrstevníka, který se tomu typickému vymyká? Proč?*

POVOLÁNÍ

Autorka: Martina Grycová

Téma: povolání

Cíle:

- Žáci pojmenovávají různá povolání.
- Žáci znázorňují činnosti jednotlivých povolání.
- Žáci se orientují v náplni jednotlivých povolání.
- Žáci si procvičí techniku živých soch.

Zařazení v příběhu Obr od Bodláčích hor:

Epizoda 2 – Lidé od Bodláčích hor. Lekci je vhodné zařadit, když se žáci seznamují s povoláními, rozšiřují si své obzory a na základě zkušeností se budou později rozhodovat, které povolání si v roli občana vesnice zvolí.

Pomůcky:

- flipchart, fixy

Čas: 45 minut

Doporučený věk žáků: předškolní a první ročník (5–7 let)

Postup:

- Brainstorming názvů různých povolání: Vybídněte žáky, aby říkali názvy různých povolání, která znají. Všechny nápady budou zaznamenány na flipchart. Ke každému povolání si žáci vymyslí symbol (obrázek), aby pro ně bylo jednodušší vybavit si v množství slov, o které povolání jde (např. slovo: KUCHAR – obrázek: vařečka).
Pozn.: Slova na tabuli má smysl zapisovat v případě, že se děti učí číst a psát genetickou metodou. Jinak lze zakreslovat pouze symboly pro povolání.
- Rozdělte žáky do skupin po 2–3.
- 1. úkol pro žáky: Ve skupině se rozhodnou pro jedno z povolání, která jsou sepsaná na flipchartu. Celá skupina zvolí pouze jedno. Skupiny si navzájem svá rozhodnutí neprozrazují.
- 2. úkol pro žáky: Úkolem dětí je vytvořit sousoší vybraného povolání (každý žák tvoří nějakou sochu) tak, aby ostatní mohli hádat, jaké povolání zvolili.
- Skupina si musí takovou sochu vyzkoušet. Vy, učitel/ka, můžete působit jako poradce. Obcházejte skupiny a hádejte, kdo jsou. Poradte těm, kteří nevědí, jaké činnosti by mohli znázorňovat. Vybízejte žáky, aby všechny sochy nedělaly to samé. Ať zkusí vymyslet různé postoje, které by ostatním napověděly.
- Prezenace: Jednotlivé skupiny postupně předstupují před ostatní. Sochy musejí být opravdu sochami: nehýbou se, nesmějí. Ostatní žáci zatím navrhnou, co by sousoší mohlo znázorňovat za povolání. Pokud jsou „hadači“ bezradní, nebo naopak mají nápadů několik, vybídněte sousoší, ať ožije. Jednotlivé postavy začnou vykonávat tu činnost, kterou doposud ukazovaly ostatním jen jako sochu. Začnou mluvit, hýbat se. Baví se mezi sebou, a tím napovídají „hadačům“.
- Po každé epizodě rozvedte krátkou diskusi: „Podle čeho jste poznali, že jde o banku? Proč se nám nepodařilo odhalit, že jsou herci v obchodě? Co by měli příště udělat, aby se nám lépe poznávalo, že...“
- Na závěr si žáci nejdříve ve skupinkách potom s celou třídou zodpoví otázky: „Co jsem se dnes o povoláních dozvěděl/a nového?“

Doporučení:

Pro žáky může být složité vymyslet 2–3 činnosti od jednoho povolání. Proto je vhodné zařazovat před činností „soustuší“ krátké epizodky na téma povolání. Děti můžete rozdělit na dvě poloviny, z nichž vždy jedna hraje, druhá pozoruje. Herci přemýšlí každý za sebe, jak by mohli zadané povolání ztvárnit a hrají ho, pozorovatelé sledují, kdo se zadání jak chopil. Po každé hře můžete zrekapitulovat, kdo co dělal, co byl zajímavý nápad, co se dobře poznávalo pozorovatelům... Děti si takto rozšíří představy o tom, jakých činností se mohou chopit.

NACHÁZÍME SE...

Autorka: Martina Grycová

Téma: povolání ve vesnici od Bodláčí hory

Cíle:

- Žáci si propojují různá místa s povoláními (obchod – prodavač za kasou, skladník...).
- Žáci pojmenovávají nástroje, nářadí, pomůcky, které v daných povoláních používají.
- Žáci reagují improvizací na pokyn (hrají roli bez přípravy).

Zařazení v příběhu Obr od Bodláčí hory:

Epizoda 2 – Lidé od Bodláčí hory. Lekci je vhodné zařadit v momentě, kdy už děti mají svoji zvolenou identitu (jméno, věk, povolání). Děti mají svoji vesnici ztvárněnou, učí se v ní zorientovat, prozkoumat podrobněji i ostatní povolání.

Pomůcky:

- mapa vesnice od Bodláčí hory
- hudební nástroj (tamburína, bubínek...)
- papíry A4

Čas: 45 minut

Doporučený věk žáků: předškolní a první ročník (5–7 let)

Postup:

- Sejděte se i s žáky u mapy vesnice od Bodláčí hory. Vybídněte je, aby ukázali nebo pojmenovali, kde je jejich dům na mapě.
- Diskutujte nad dalšími otázkami:
Jaké další budovy ve vesnici vidíte? (kostel, obchod...)
Jaká další místa můžeme v naší vesnici navštívit? (park, letiště...)
- Uvedte (pantomimickou) hru: „*Představme si, že putujeme po naší bodlákovské vesnici. Na některých místech se zastavíme a podíváme se, jakým způsobem tam lidé pracují, jak se tam chovají, co se tam může dít.*“
- Vaším úkolem je nástrojem upozornit na začátek a konec hry, ukázat na mapě místo, kde se mají děti nacházet a pojmenovat ho (např. jsme v kovárně, v obchodě se zeleninou, přišli jsme na letiště...). Úkolem dětí je na nástroj a pojmenování reagovat hrou (může být i pantomimická).
- Děti se procházejí po třídě. Udeřte do bubínku, děti se zastaví a naslouchají. Ukažte na místo na mapě a pojmenujte, že jsou děti v obchodě. Děti se začnou chovat jako lidé, kteří se na tomto místě nacházejí. Hrají tedy buď prodavače, nebo zákazníky, uklízečku, ochranku... (Je dobré po chvíli hru zastavit pokynem „štronzo“ a nechat děti buď hádat, kdo jsou někteří spolužáci, nebo ukázat (nechat rozehrát) některé zajímavé momenty pro ostatní). Uderem na bubínek pak dejte najevo, že prostředí mají děti opustit a procházet se dál po třídě. Dalším úderem se přemístí na nové místo.
- Ptejte se dětí, kdo na daném místě vykonával povolání. (Někteří byli zákazníky, to povolání není.)
- Ptejte se těch, co povolání vykonávali, jaké pomůcky využívali (pokladnu, vysokozdvizný vozík, papír, pro pisku...).
- Úkol pro jednotlivce: „*Na papír nakresli svoji postavu z vesnice od Bodláčí hory. Kolem ní kresli a piš, co všechno potřebuje k vykonávání svého povolání.*“
- Prezentace v menších skupinách (3 děti): Děti ukáží svoje práce, každý o své povídá. Poté se ostatní doptávají na věci, které jim nejsou jasné, potřebují je vysvětlit. Mohou také poradit, ocenit...

HLEDÁM PRÁCI

Autorka: Karla Černá

Téma: jednotlivá povolání a jejich náplň; pochopení důležitosti i propojení jednotlivých profesí

Cíle:

- Žáci si vzájemně předají své znalosti o jednotlivých povoláních.
- Žáci budou hledat vzájemné závislosti jednotlivých povolání.
- Žáci se seznámí s úřadem práce a jeho funkcí.
- Žáci se budou učit respektovat všechny profese.

Zařazení do příběhu Obr od Bodláčí hory:

Epizoda 2 – Lidé od Bodláčí hory.

Pomůcky:

- lístky a fixy, lepicí guma, klubíčko
- domluvit si schůzku na Úřadu práce

Čas: 8 vyučovacích hodin

Doporučený věk žáků: 9–11 let

Postup:

1 (2 vyučovací hodiny) – hry na seznámení se s náplní různých povolání. Lze z her vybrat jen některé, je možné je hrát společně s celou třídou i v malých skupinách.

- Nechte žáky psát na lístky všechna povolání, která znají.
- Nechte žáky, aby si vysvětlili navzájem profese, které někteří neznají. (Příklad zadání úkolu: „Každý z vás si vezme do ruky kartu s názvem profese, kterou nezná. Pojdme si postupně vysvětlovat navzájem náplň těchto profesí.“).
- Hra 1 – Rozdělte žáky do trojic. Budou mít tyto tři role – jeden hádá, jeden odpovídá a jeden vybírá povolání. Ten, kdo vybírá povolání, jde zvolit jednu z kartiček. Ostatní dva zavrou oči. Tomu, kdo bude hádat, nalepí spoluhráč kartu, kterou vybral, lepicí gumou na čelo. Ten, kdo hádá, pokládá uzavřené otázky (na které lze odpovědět ano/ne) a snaží se pomocí odpovědí toho, kdo odpovídá, zjistit, jakou má profesi. Např. „Pracuji venku? Potřebuji k práci počítač? Pracuji s lidmi?“ Odpovídat může jen jeden spolužák, ale může mu pomáhat i ten, kdo volil povolání. Lze hrát společně (před ostatními dětmi), nebo všechny trojice současně.
- Hra 2 – Vezměte si do dvojice jednu kartičku s povoláním a povolání předvádějte pantomimou. Ostatní hádají.
- Hra 3 – Zvolte si každý jedno povolání, které se vám nejvíce líbí. Dávejte ostatním dvěma pomocí indicí nápoděvu a oni budou hádat, jaké povolání jste si zvolili. (Např.: Zvolila jsem si povolání INSTALATÉR – dávám indicie – voda, šroubovák, umyvadlo, vana, wc, taška s nářadím...).

2 (1 vyučovací hodina) – vzájemné propojení profesí a jejich důležitost.

- Stoupněte si do kruhu, každý si na sebe připněte cedulku se svým povoláním, které jste si zvolili ve vaší vesnici v příběhu. Posílejte si klubíčko a hledejte souvislosti s ostatními profesemi. Např.: Já instalatér jsem potřeboval paní učitelku, protože mě učila ve škole a dneska učí moje děti...

3 (1 vyučovací hodina) – vyhledávání uplatnění pro zvolenou profesi.

- Hledejte na www stránkách, jestli je pro vaše zvolené povolání uplatnění a co od vás budou vaši zaměstnavatelé očekávat (pracovní list příloha 1).

4 (1 vyučovací hodina) – příprava na schůzku.

- Domluvte si schůzku na úřadu práce. Nejdříve domluvte schůzku sami v rovině dospělých a vysvětlete zaměstnanci, že byste byli rádi, kdyby děti seznámil s těmito tématy:
K čemu úřad práce slouží?
Jak mají lidé postupovat, když hledají práci?
- Osvědčilo se nám nejdříve vše vysvětlit zaměstnanci úřadu práce, aby se necítil v ohrožení a zaskočený. Pak jsme jej seznámili s tím, že schůzku budou domlouvat přímo děti a poprosili jej o trpělivost, protože se budou učit takovouto schůzku telefonicky domluvit samy.
- S dětmi si připravte otázky na domluvenou schůzku.
- Procvičujte s dětmi formou hry, jak budou telefonicky domlouvat schůzku na úřadu práce. (Jeden hraje dítě, druhý úředníka).
- Zvolte, které děti půjdou telefonicky schůzku domlouvat. Nám se osvědčila trojice – jeden telefonuje, druhý diktuje telefonní číslo a třetí má kalendář a zapisuje domluvený termín.
- S úředníkem na úřadu práce ještě znovu doladte podrobnosti schůzky v rovině dospělých.

4 (2 vyučovací hodiny) – schůzka na úřadu práce.

- Zrealizujte schůzku na úřadu práce.

5 (1 vyučovací hodina) – reflexe schůzky.

- Diskutujte o schůzce a shrňte si společně informace, které jste získali: „Co jste se dozvěděli nového? Co vás překvapilo? Jak můžete tyto znalosti využít ve vašem životě?“

Doporučení:

- Je možné některá povolání žákům přidat a rozšířit jim obor znalostí.
- Není nutné dělat všechny aktivity, je možné si zvolit.
- Je možné se zajímat i o systém školství – jakou školu budou děti potřebovat, aby mohly vykonávat vybranou profesi.
- Je možné, aby děti psaly dopisy někomu, kdo tuto profesi vykonává.

PŘÍLOHA 1

Zkoušejte hledat práci, kterou jste si zvolili. Zapisujte si požadavky, které by na vás vaši budoucí zaměstnavatelé měli, i co vám nabízejí.

www.nabidky-prace.cz | www.jobs.cz | www.dobraprace.cz/nabidka-prace | www.prace.cz

POŽADAVKY					
Město – vesnice	vzdělání	jazyk	počítače	další požadavky	nabídka

WEBOVÉ STRÁNKY OBYVATEL

Autorka: Karla Černá

Cíle:

- Žáci se naučí vytvořit si vlastní www stránky podle návodu.
- Žáci pochopí rizika sdělování informací na internetu.

Zařazení do příběhu Obr od Bodláci hory:

Epizoda – 2 lidé od Bodláci hory. My jsme www stránky tvořili a doplňovali v průběhu jednoho měsíce, kdy bylo jejich užívání zdarma.

Pomůcky:

- připojení na internet ve škole či doma
- e-mail se zadáním (příloha 1)

Čas:

Nelze přesně určit, děti pracovaly na stránkách často individuálně doma, nebo když měly chvíli času ve škole. Často jsem je viděla, jak si vzájemně pomáhají o přestávkách. Ve škole jsme si společně četli návod a zkoušeli podle něj zakládat individuální stránky dětí (1 vyučovací hodina). Pak už práce probíhala spontánně a často se vzájemnou pomocí dětí.

Doporučený věk žáků: 9–11 let

Postup:

- V roli starosty svolte občany na radnici. Sdělte jim návrh, aby si každý odborník ve vesnici vytvořil své www stránky. Tyto stránky budou sloužit k propagaci vesnice, a tím i ke zvýšení šance na výhru v soutěži, ale pomohou i občanům vesnice k tomu, aby o sobě měli možnost zjistit některé další informace.
- Mimo role zjistěte, kdo má založený e-mail. Ostatní děti nechte založit svůj e-mail buď s dopomocí spolužáků, nebo rodičů. Je vhodné informovat rodiče o tom, že budete s dětmi zakládat e-mail.
- Prohlédněte si www stránky některých řemeslníků a diskutujte o jejich náplni, o možnostech, co tyto stránky sdělují a proč.
- Ukažte dětem, jak vytváříte vy své stránky imaginárního starosty obce. Diskutujte o tom, co všechno budete chtít o sobě sdělovat – profesi, rodinu, zážitky...
- Všem ještě pošlete e-mail, jak pracovat na tvorbě www stránek (příloha 1).
- Po nějaké době vedte diskusi na téma, jak moc lze důvěřovat informacím na internetu. Položte žákům otázku: „Důvěřujete informacím na internetu?“ Podle své odpovědi se žáci postaví na pomyslnou škálu od ANO po NE. Žáci odůvodní svoji pozici. Potom diskutujte nad otázkami: „Dokázali byste už vytvořit nějaké jiné stránky? Je možné dát na tyto stránky jakékoliv informace – i smyšlené? Jak moc lze věřit informacím na internetu? Mohou být nějaké informace, které byste dali na internet, nebezpečné? Jak a proč?“

Doporučení:

- E-mail jsme většinou zakládali na seznamu. Pro tvorbu www stránek jsme využili www.estranky.cz.
- Osvědčilo se, že jsem i já zakládala své stránky, coby Josef z Bodlákova, traktorista.
- Doporučuji prodiskutovat s rodiči nebo jim napsat zprávu, že budete s dětmi vytvářet tyto stránky a k čemu budou sloužit.

PŘÍLOHA 1

E-MAIL VŠEM OBČANŮM BODLÁKOVA OD TRAKTORISTY JOSEFA

Zdravím milí Bodlákovští a posílám některé rady ohledně vašich stránek.

- *Už jste si vyzkoušeli, jak je důležité si správně napsat heslo. Často bývá problém v zapnuté klávese caps lock.*
- *Na váš e-mail přišla aktivace – pozorně e-mail čtěte a stránky si zaktivujte. Pokud se povedlo, tak hurá do úprav.*
- *Zmáčkněte záložku Nastavení:*
 - » *Na záložce Design můžete měnit vzhled úvodní strany – máte galerii designů a můžete si zvolit jiný, zkoušet, co se vám bude nejvíc líbit.*
 - » *Záložka Obrázek v záhlaví – můžete využít některý z nabídky na spodní straně stránky, nebo si vložit vlastní obrázek. Zkoušejte a hledejte, co se vám bude nejvíc líbit.*
 - » *Úvodní strana – napište text, vložte obrázek – co chcete mít na úvodní straně? Čím chcete upoutat? Vedle textu napravo jsou ikony, můžete vkládat obrázky z vašich souborů. Zkoušejte.*
 - » *Záložka Menu – přidejte si rubriky, které by se vám na stránky hodily. Zmáčkněte Přidat rubriku. Do rubriky můžete psát tak, že vedle ní zmáčknete Upravit. Zase můžete psát text, vkládat obrázky.*

Hodně odvahy a nápadů, už se těším na vaše www stránky. Až se rozhodnete je zveřejnit, napište je do www stránek Bodlákova. Připravím tam záložku a jdu ihned vložit název mých www stránek.

Josef, traktorista

CO JE NEJLEPŠÍ?

Autorka: Karla Černá

Téma: Hodnoty a vzájemné ladění slovníku. Co má každý z nás skryté za pojmy NEJLEPŠÍ ČLOVĚK, NEJLEPŠÍ RODINA, NEJLEPŠÍ VESNICE.

Cíle:

- Žáci hledají význam slova NEJLEPŠÍ ve spojení s člověkem, rodinou a vesnicí.
- Žáci porovnávají své představy o tom, co znamená slovo nejlepší.

Zařazení do příběhu Obr od Bodláčí hory:

Epizoda 3 – Soutěž o nejlepší vesnici.

Pomůcky:

- papíry A3 s nadpisy: NEJLEPŠÍ ČLOVĚK, NEJLEPŠÍ RODINA, NEJLEPŠÍ VESNICE

Čas: 2 vyučovací hodiny

Doporučený věk žáků: 9–11

Postup:

- Připravte tři velké listy papíru s nadepsanými názvy „NEJLEPŠÍ ČLOVĚK, NEJLEPŠÍ RODINA, NEJLEPŠÍ VESNICE“.
- Budete pracovat metodou „KMENY A KOŘENY“. Rozdělte děti do tří skupin. V jednotlivých skupinách se děti rozhodují, kdo bude dělat kmeny (u nás to byli vždy 2 žáci) a kdo kořeny (zbytek skupiny: 3–4 žáci). Každá skupina bude mít na starosti jeden list. Kořeny budou putovat kdekoliv po škole a klást otázku na téma ze svého listu (dětem i dospělým):
„Co pro tebe (vás) znamená, co dělá, jak se chová, jak vypadá, podle čeho se pozná – a) nejlepší člověk, b) nejlepší rodina, c) nejlepší vesnice.“ Kmeny zůstávají u listu a zapisují všechny informace, které kořeny získají a přinesou. Na listy zapisují všechny informace do sloupce pod sebe. Pokud už nebudou mít na listu místo, přijdou si pro další list a slepí je.
- Nechte děti prezentovat svou práci. Vždy odprezentuje práci jedna skupina a každé z dětí si запиše individuálně 3 názory, které jsou mu nejbližší. Pak pokračuje prezentace druhé a třetí skupiny.
- Rozdělte děti do skupin po 3–4 členech a nechte je diskutovat o jejich zápiscích: *„Co pro tebe (vás) individuálně znamenají pojmy nejlepší člověk, nejlepší rodina, nejlepší vesnice?“*
- Vedte reflexi (*„Co vás překvapilo? O čem jste hodně diskutovali? Co si myslíte o tom, že jste vybrali rozdílné informace?“*).
- Sdělte dětem informaci, že zkusíme najít hlasováním, co slovo nejlepší znamená pro naši třídu jako celek. Dejte každému z dětí vždy tři lepítka (samolepicí štítky) na každý list. Sdělte jim způsob hlasování: *„Můžete své hlasy rozdělit podle toho, co je pro vás na listu nejdůležitější. Můžete své hlasy buď dát jednomu názoru, nebo je rozdělit mezi dva až tři názory. Např. kdybych si myslela, že nejlepší člověk je ten, který umí postavit nejvyšší dům, tak mu mohu dát všechny tři hlasy. Nebo mám představu, že nejlepší člověk je ten, kdo umí postavit nejvyšší dům, dokáže rychle plavat a je laskavý – rozdělím své hlasy po jednom ke každému tomuto tvrzení. Hlasy dáváme pomocí lepících štítků. Jakmile odhlasujete na prvním listu, přijďte si pro tři hlasy na druhý a pak na třetí list.“*
- Nechte děti spočítat hlasy a vytvořit seznam s pořadím, co pro naši třídu znamená nejlepší člověk, nejlepší rodina a nejlepší vesnice.
- Vedte s dětmi reflexi: *„Jak se názor třídy liší od vašeho názoru? K čemu může být dobré toto hlasování a tato aktivita? Co se změnilo na vašich názorech nebo o čem přemýšlíte? Co se děje, když váš názor není shodný se skupinou? Stalo se vám už, že váš názor byl odlišný od názoru skupiny nebo někoho jiného? Jak jste se v takové situaci cítili? Jak jste ji řešili?“*
- Nechte děti navrhnout, co budeme dělat, abychom byli nejlepší vesnicí? Co změníme?

Doporučení:

- Aktivita trvala déle, než bylo původně naplánováno.
- Děti nepsaly důsledně do sloupce a pak se jim špatně hlasovalo. Je možné psát při aktivitě KMENY A KOŘENY na jednotlivé lístky místo jednoho velkého listu.
- Pro děti je důležitá diskuse na téma můj osobní názor a názor skupiny.

ÚPRAVY VESNICE

Autorka: Karla Černá

Téma: komunikační dovednosti při společném řešení problémů

Cíle:

- Žák se učí, jak je demokraticky řízena obec, porozumí tomu, jaké základní oblasti správa obce řeší.
- Žák bude hledat řešení některých problémů obce.

Zařazení do příběhu Obr od Bodlácí hory:

Epizoda 3 – Soutěž o nejlepší vesnici.

Pomůcky:

- karty se situacemi, které mohou ve vesnici nastat (příloha 1)

Čas: 2–3 vyučovací hodiny

Doporučený věk žáků: 9–11 let

Postup:

- V roli starosty svolajte občany na radnici a řešte s nimi nutnost se rozdělit do skupin odborníků. Příklad řeči starosty: „Postavili jsme vesnici a přihlásili se do soutěže „O nejlepší vesnici“. Naši občané upozorňují na některé problémy, které bychom potřebovali řešit a zamýšlet se nad nimi. Určitě je možné u nás ve vsi i mnohé vylepšit ku prospěchu všech. Pokud bychom dělali všichni všechno, tak nám to zabere velké množství času a bude se nám těžko domlouvat. Pojďme se rozdělit do skupin a každá skupina prozkoumá jednu oblast v naší vesnici a navrhne řešení. Pak se sejdem na radnici, svou práci předvedeme ostatním a budeme o navržených změnách diskutovat. Tento systém se osvědčil i v jiných vesnicích a městech, a tak jej pojďme vyzkoušet také.“
- Sdělte dětem (občanům), že nejdříve bude potřeba popřemýšlet o tom, co má každá odborná skupina na starost. Připravte velké papíry a rozvěste je po stěnách. Na papírech budou odborné skupiny s krátkým popisem náplně práce (tabulka). Úkol pro děti (občany vesnice): „Pročtěte si pozorně náplň práce jednotlivých odborů, povídejte si s ostatními občany o tom, co vás napadá, že by bylo možné v obci ještě zlepšit, a zapisujte, co si myslíte, že by konkrétně mohl každý odbor řešit. Například mě napadá, že bude potřeba opravit a zpevnit cestu pro výjezd hasičů. Napsala bych to do úkolů Odboru zemědělství a průmyslu.“
- Nechte je zapisovat nápady pro práci jednotlivých odborů. Je možné zrealizovat i návštěvu místního Městského úřadu a zjistit tyto informace přímo na jednotlivých odborech.
- Vyřešte společně rozdělení občanů do jednotlivých odborů: „Jak se rozdělíme pro práci v jednotlivých odborech? Hledejte různá řešení (podle profesí, koníčků, zájmu o problematiku...).“
- Dejte jednotlivým odborům list s jejich nápady a nabídku z tabulky (příloha 1). Sdělte dětem, aby si vše pročetly, rozhodly se, co by chtěly řešit a navrhly řešení.
- Zrealizujte znovu setkání na radnici, kde budou jednotlivé odbory prezentovat svá řešení a ostatní občané se k nim budou vyjadřovat.
- Pokud některá řešení vyžadují zásah do staveb ve vesnici (do plánu vaší vesnice), nechte zodpovědnost na jednotlivých odborech, aby práci zrealizovali po dohodě s ostatními občany vesnice.
- Diskuse na závěr (mimo role):
Napadají vás nějaké podobné problémy ve vaší vesnici, městě?
Co jste se naučili o fungování obce?

Modifikace lekce: Dejte dětem množství karet s různými problémy a jednotlivé odbory budou řešit, které problémy patří do jejich kompetence – rozdělí si je děti samy, nebudete rozdělovat vy.

Doporučení: Lekci zrealizovat v rolích občanů vesnice.

PŘÍLOHA 1

Tyto karty se hodí k naší mapě vesnice a je možné je využít spíše jako inspiraci.

ODBOR KULTURY A ŠKOLSTVÍ	ODBOR SPORTU	ODBOR DOPRAVY A BEZPEČNOSTI	ODBOR ZEMĚDĚLSTVÍ A PRŮMYSLU	ODBOR ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ
Lidé mají pocit, že se neorientují v tom, kam jít za kulturou. Sepište možnosti, jaké vesnice nabízí, a naplánujte kulturní akce na celý rok.	Lidé by chtěli, aby ve vesnici bylo více hřišť, kde by si děti hrály. Navrhněte, kde by mohla ve vesnici taková hřiště být a jak je zařídit pro různé věkové kategorie.	Kolem školy je velký provoz aut. Navrhněte řešení, jak udělat okolí školy bezpečnější.	Zvířata na farmě jsou využívána hlavně na maso a mléko. Zkuste navrhnout i jiné možnosti, jak by mohla farma rozšířit svou nabídku a pomoci propagaci obce.	Začínají umírat ryby v jezeře. Hledejte, co může být příčinou, a navrhněte řešení.
Zjistěte, jaké jsou možnosti škol, školek i dalšího studia ve vaší obci. Navrhněte, co byste rádi v tomto systému změnili a zlepšili.	Najděte možnosti, jak pro sport využít řeku a jezero ve vesnici.	V obci začínají chybět místa pro parkování aut u obchodů, kin, firem... Navrhněte řešení, která nebudou na úkor veřejné zeleně a bezpečí.	Obec by potřebovala, aby se o ní v okolí víc vědělo. Zkuste vytvořit propagační leták o naší obci.	Ve vesnici je málo zeleně. Zpracujte návrh na rozšíření veřejné zeleně (květiny, keře, stromy).
Maminky s malými dětmi si stěžují, že nemají kam chodit na vycházky. Navrhněte pro ně řešení formou mapky nebo seznamu míst, kam by mohly chodit s kočárky. Zkuste vymyslet, jak tato místa vycházek ještě zlepšit, co nového tam zřídit nebo postavit.	Sepište, jak mohou sportovat lidé všech věkových kategorií u vás v obci. Navrhněte další možnosti. (Maminky s malými dětmi, děti ZŠ, mládež, dospělí, starší lidé).	Na jaře rychle tál sníh a přišla velká voda. Lidé se bojí povodní. Navrhněte řešení v okolí vodních toků.	Lidé nevědí, kde si mohou nechat něco vyrobit nebo opravit. Můžete pro ně vytvořit jednoduchý seznam nebo návod?	Byla velká vichřice a na Bodláčí hoře leží polámané a naházené stromy. Máte nápad, co s touto situací dělat a jak dřevo využít?

ŽIDLE V KRUHU

Autorka: Martina Grycová

Téma: spolupráce

Cíle:

- Žáci respektují pravidla hry.
- Žáci spolupracují, aby naplnili pravidla hry.
- Žáci mezi sebou diskutují, argumentují.

Zařazení v příběhu Obr od Bodláčí hory:

Epizoda 3 – Soutěž o nejlepší vesnici. V okamžiku, kdy se upevňují vztahy v komunitě (může navazovat či předcházet hře o oslících).

Pomůcky:

- židle (stejně množství jako žáků)
- CD přehrávač, CD

Čas: 20 minut

Doporučený věk žáků: předškolní a první ročník (5–7 let), lze hrát i se staršími dětmi

Postup:

- Žáci utvoří z židlí kruh. Každý žák připraví svoji židli tak, aby byla otočená opěradlem dovnitř a sedátkem ven (kolem židlí budou žáci obcházet a sedat na ně).
- Žáci se postaví vně kruhu, každý ke své židli a hromadně určí směr, ve kterém budou kruh z židlí obcházet.
- Pusťte hudbu. Po dobu znění hudby žáci obcházejí kruh z židlí. Jakmile hudbu vypnete, žáci si sednou na židle. (U malých dětí je vhodné tuto činnost na začátku několikrát zopakovat s plným počtem židlí, aby pochopily, co je jejich úkolem.)
- Jakmile nacvičíte s dětmi chození v kruhu na hudbu a sedání při vypnutí hudby, prozradte žákům dvě pravidla hry:
 - a. Všichni musí sedět v postaveném kruhu. (Záměrně nedodávejte, že na židlích – to není cílem hry.)
 - b. Nikomu nesmí být nepříjemně.
- Odeberte jednu židli z kruhu. Pusťte hudbu – žáci chodí okolo kruhu z židlí. Zastavte hudbu – žáci si posedají na židle. Jeden z nich obsadit židli nemůže. Vybídněte skupinu, aby situaci řešila. Připomeňte jim pravidla. (Řešení – zbylý žák musí sednout někomu na klín.)
- Jakmile skupina situaci vyřeší, vyzvěte ji, aby vstala a odeberte další židli.
- Stejným způsobem pokračuje hra i dále. Židle postupně ubývají, množství žáků sedících někomu na klíně se zvyšuje. Při menším množství židlí nastávají situace, kdy si vzájemně na klíně sedí i několik dětí (na židli první dítě, na jeho klíně druhé, na klíně druhého třetí...). Připomeňte opět pravidla, zdůrazněte druhé. Žáci přemýšlejí o tom, kdo by měl sedět na židli a kdo na konci všech klínů.
- Poslední část hry je ta, kdy je odebrána i poslední židle. (Řešení: Děti si v kruhu stoupnou těsně za sebe, například ve směru, ve kterém obcházely kruh z židlí. Poté si naráz sednou ne plnou vahou. Podaří se jim utvořit kruh sedících žáků bez židlí.)

Otázky do reflexe:

- *Jak jste se cítili, když jste zjistili, že na vás nezbyla židle?*
- *Kdo vám pomohl situaci vyřešit a jak?*

- *V jakých situacích jste spolupracovali s někým jiným?*
- *Objevili jste něco o sobě nebo o někom jiném v této hře?*
- *Co z toho můžete použít i v životě?*

Doporučení:

Tuto hru lze nejprve hrát v klasické podobě (kdy s ubývajícími židlemi vypadávají i žáci, jimž se nepodaří některou se zbývajících židlí zasednout), poté dětem můžeme představit stejnou hru jiným způsobem – tak, aby si ji užily všechny až do konce.

KRESLICÍ SPOLUPRÁCE

Autorka: Martina Grycová

Téma: kreslení obrázků

Cíle:

- Žáci respektují pravidla hry.
- Žák přebírá zodpovědnost za svůj díl práce ve vztahu ke splnění úkolu.
- Žáci se domlouvají, vysvětlují si s cílem porozumět jeden druhému.
- Žák předává srozumitelné informace druhému.
- Žák naslouchá instrukcím, přesně je opakuje.

Zařazení v příběhu Obr od Bodláčí hory:

Epizoda 3 – Soutěž o nejlepší vesnici. V okamžiku, kdy se upevňují vztahy v komunitě (může navazovat na hru o oslících).

Pomůcky:

- měkké papíry A4 (A5) s nakreslenými obrázky (viz příloha), čisté papíry stejného formátu
- pastelky
- karty s podobnými obrázky (jehličnatý strom, listnatý strom, obytný dům, panelák, dům s jedním oknem, stejný dům se dvěma okny...)

Čas: 45 minut

Doporučený věk žáků: 1.–5. ročník (lze hrát i se staršími)

Postup:

- Připravte si obrázky, se kterými budou žáci pracovat. Pro nižší věk doporučuji jednoduché obrazce (čtverec, kruh...) nebo jednoduché obrázky (dům se dvěma okny, komínem napravo, jabloň s červenými jablky...).
- Žáci si postupně předávají ve skupině informace o obrázku, který vidí pouze dítě, jež obrázek vlastní. Úkolem posledního dítěte z řetězce předávání informací je nakreslit obrázek podle instrukcí ostatních členů skupiny. Nakreslený obrázek od dítěte by měl být co nejpodobnější obrázku, který jste vy předali prvnímu dítěti ze skupiny.
- Pracujte s kartami podobných obrázků. Ukazujte dětem jednotlivé obrázky, ptejte se, jak se jmenují, jak se od sebe dva podobné liší, jestli by mohl být ještě i další podobný obrázek těm, co jste ukázal/a...
- Po prohlédnutí obrázků jeden vylosujte. Umístěte ho tak, aby na něj dobře viděly všechny děti, jen vy ne. Požádejte je, aby vám zkusili popsat, co na obrázku vidí, že vy se pokusíte nakreslit stejný podle toho, co vám oni říkají.
- Hodně se ptejte, ujišťujte, zda to děláte správně (to budou děti samy při činnosti ve skupinách potřebovat).
- Možné otázky:
Jaký strom mám nakreslit – listnatý nebo jehličnatý?
Listnatý? A jsou na něm listy, nebo je opadány? Má korunu z listů? Vypadá ta koruna jako obláček?
Má silný kmen? Je strom vysoký? Je přes celý papír nebo třeba jen do půlky?
Je na něm nějaké ovoce?
- Povídejte si s dětmi, jak jsou přesné informace důležité. Upozorněte je, že ptát se mohou, kolikrát chtějí, stejně jako vy.
- Rozdělte děti do trojic.

- Žák A dostane od vás obrázek, který nesmí nikomu ukazovat.
- Žák C dostane od vás prázdný papír stejného formátu, jako má žák A. Vezme si pastelky a najde si místo někde na druhé straně třídy od žáka A z jeho trojice.
- Žák B nemá své stabilní místo ani žádnou pomůcku. Bude přebíhat mezi žáky A a C, předávat informace a zjišťovat odpovědi na případné otázky.
- Činnost probíhá tak, že žák A poví žákovi B nějakou informaci. Ten s ní běží k žákovi C a předá mu ji slovně. Žák C kreslí. Pokud má nějaké nejasnosti, posílá po žákovi B otázku. Ten běží k žákovi A a ptá se. S odpovědí pak běží zpět k žákovi C. Takto probíhá činnost, dokud nemá žák C nakreslený obrázek podle instrukcí žáka A. Ani žák A ani žák C nesmí své obrázky ukazovat, dokud není konec hry.

Doporučení:

Hru lze hrát nejprve ve zjednodušené formě – ve dvojicích. Jeden žák předává informace, druhý je zakresluje. Vzájemně si nevidí do papírů, komunikují spolu, doptávají se, vysvětlují.

Je velmi pravděpodobné, že počet žáků ve třídě neumožní utvoření trojic, aniž by někdo zbyl. U starších žáků mohou vzniknout pozorovatelné, kteří si všímají vzájemné komunikace dětí ve skupinách nebo přesnosti předávání informací. „Zbývající“ žáky lze využít také k posílení trojic. Např. k roli žáka B. Pokud bude informace od žáka A k žákovi C předávat dvojice žáků B, mohou si zapamatovat více informací, zřejmě je dříve napadnou upřesňující otázky.

Při další hře stejného charakteru lze role vyměňovat, aby si žáci vyzkoušeli i jiné pozice.

Otázky do reflexe:

- *Co bylo snadné?*
- *Co bylo těžké a proč?*
- *Dařilo se vám přesně popsat, co má žák C nakreslit?*
- *Doptával/a ses často na přesnější informace? (na žáka C)*
- *Kde se v této hře objevila vaše spolupráce?*
- *Potřebovali jste se navzájem ke splnění úkolu? Jak?*
- *Proč je důležité, aby informace byly přesné? Napadne vás nějaký příklad ze života, kdy byly přesné informace důležité?*

STUDIUM OBRŮ

Autorka: Karla Černá

Téma: čtenářské dovednosti

Cíle:

- Žáci pracují s informacemi z dětských knih a rozvíjejí čtenářské dovednosti v rámci porozumění textu (srovnávání, přirovnání, předjímání dalšího děje...).
- Žáci vyhledávají, zapisují a sdílejí další informace.
- Žáci srovnávají svůj život a život obra.

Zařazení v příběhu Obr od Bodláčí hory:

Epizoda 5 – setkání s obrologem. Po setkání s obrologem začíná být jasné, že si obyvatelé budou muset poradit sami.

Pomůcky:

Knihy, kde jsou příběhy a pohádky o obrech:

- Ladislav Dvorský, Hrdinové z pohádek (příloha 1)
- O kouzelné fazoli, <http://www.pohadky.org/index.php?co=pohadka&pohadka=592> (21. 12. 2013) (příloha 2)

Čas: 1 vyučovací hodina pro práci s jedním textem

Doporučený věk žáků: 9–11 let

Postup:

Práce s textem číslo 1:

- Rozdejte dětem texty č. 1 (příloha 1) a nechte je pracovat samostatně.
- Po ukončení samostatné práce diskutujte a vzájemně sdílejte nápady. (Příklady otázek do diskuse: „Co si myslíš o obrech? V čem se nám podobají? Kdo z nás je „akorát“ a v čem? Kdo to určuje, co to je „akorát“? Kdo je vzhledem k vám hodně odlišný a jak? V čem je tato odlišnost nepříjemná a v čem výhodná?“).

Práce s textem číslo 2:

- Rozstříhejte text na části dle pokynů.
- Žákům dejte vždy postupně jen jeden text.
- Společně přečtěte část pohádky, žáci si zapíší předpokládané pokračování.
- Sdílejte nápady.
- Pak si čtěte další část. Takto pokračujte až do konce.
- Nakonec nechte vymyslet každého z žáků jeho název pohádky a ilustrovat pohádku.

Doporučení:

- Nechte děti hledat další informace o obrech. Sdělte jim, ať zapisují vždy zdroj informací a krátce popíší zjištěnou zprávu. Zprávy vyvěšujte ve třídě a průběžně o nich diskutujte.
- Z našich zkušeností bylo překvapením, že děti donesly velké množství různých důkazů o obrech z pověstí i dětských příběhů a pohádek. Objevily mnoho zdrojů informací v knihách, vzájemně tyto informace sdílely.

PŘÍLOHA 1

OBR – charakteristika (Ladislav Dvorský, Hrdinové z pohádek)

U obrů je to jako u lidí – jsou obři mrňaví, malí, pomenší, obři střední postavy a obři habáni a čahouni. Mrňavý obr je jenom asi dvakrát tak velký jako člověk, obr čahoun je tak veliký, že se mu hlava ztrácí v oblacích.

Jinak se obr dost podobá člověku. Ovšem hlas, hlas má silný jako hrom. Zvlášť obr čahoun. Jinak by ani dole na zemi nebylo slyšet, co povídá, a povídal by si to tam někde mezi mráčky pro sebe.

Napiš alespoň tři další znaky, které mají lidé stejně jako obři. Pokud umíš, vymysli víc:

.....

.....

.....

Člověku se zdá na obrovi všechno veliké. Obří vlas jako násada od koštěte, prstýnek jako obruč ze sudu, bota jako loď. Ale obrovi už to ani nepřijde, nepřipadá si vůbec veliký a myslí si, že on je akorát, kdežto lidé jsou směšně malí. Však také zlí obři někdy pokřikují na lidi: „Uhni z cesty, lidský červe.“ Říkají také „pozemský červe“.

Pokračuj v přirovnání:

Vlas jako

Bota jako

Šátek jako

Dlaně jako

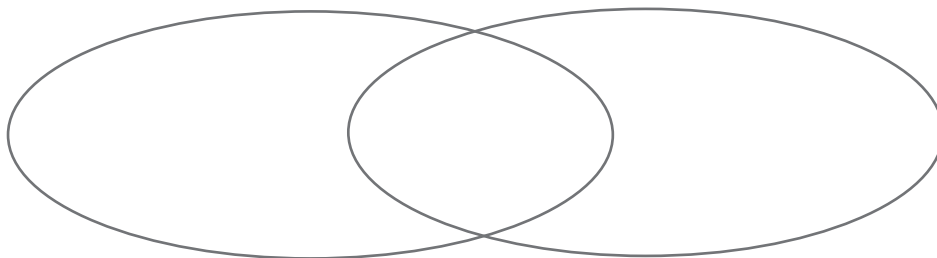
.....

Zlý obr každému ubližuje. To se mu to ubližuje, když je tak veliký. Kdo chce porazit obra, nesmí na něho silou, ale chytrostí.

Hodní obři musejí pořád dávat pozor, aby někomu neublížili. Na procházce se opatrně všemu vyhýbají. Jinak by nadělali mnoho škody.

Možná, že jste si někdy přáli být obrem. Ale až byste dostali hlad a bochník chleba by pro vás byl jako nic, nebo až by začalo pršet a chtěli byste se někam schovat, nebo byste se večer chtěli natáhnout na postel, poznali byste, že to obr nemá na světě lehké. Být obrem není žádná legrace. Asi proto jsou všichni obři spíš mrzutější povahy.

Porovnej sebe s obrem. Hledej, v čem jste oba výjimeční, a co máte společného. Zvol, který kruh je tvůj a který obra. Napiš své jméno a zvol jméno obra.

PŘÍLOHA 2

.....

Ani ten, kdo kdysi tuhle pohádku vyprávěl poprvé, si už nepamatoval, proč vlastně tenkrát královna vložila svoje novorozeně do zlaté kolébky a hodila do moře. Nebožátko ale nezahynulo, plulo si po vodě jako na peřince, až doplavalo k jednomu ostrovu, kde na břehu stála nějaká žena, která kolébku vylovila. Nebyla to ovšem obyčejná žena, protože na tom ostrově nežili obyčejní lidé, přebývala tam lidožravá obřiska. Když ta lidožravá viděla, že v kolébce je překrásná dívka, rozhodla se, že ji nesnědí, ale že ji vychová pro svého syna, aby měl jednou krásnou nevěstu. Ale nebylo to jen tak. Musela dítě starostlivě střežit před svým věčně hladovým mužem, kdyby dívku jen jedním okem zahlédl, byla by s ní veta. Běžel čas, jak bývá jeho zvykem, neúprosně a bez ustání.

Když dívka vyrostla, přišel čas vdávání, do kterého se jí pranic nechtělo, protože mladého lidožravce nemohla ani vystát, a tak si celé dny stýskala a plakala.

.....

.....

.....

.....

Jednoho dne zase seděla na mořském pobřeží, když tu, kde se vzal, tu se vzal, připlaval tam mladý krásný princ. A byla z toho láska na první kouknutí, ihned se sobě zaslíbili a už si malovali společné žití, když tu se přihnala stará lidožroutka a byla z toho milování rázem celá bez sebe, prince popadla svými obrovitými rukama a postrkem hnala do lidožroutské jeskyně: „Jen počkej, upeču tě na svatbu mého syna!“ A bylo to!

Ke spánku se všichni uložili do jedné komory, a když nastala noc, dostalo staré lidožravé obřisko laskominu na lidské maso, a tak houklo na ženu: „Ženo, nebudu čekat až do svatby, dej mi to princátko hned!“

.....

.....

.....

.....

Tohle napomínání slyšela i dívka, čiperně vstala z postele a vzala jednomu z lidožravých dětí z hlavy zlatou korunu, aby ji nasadila princovi. Však bylo na čase! Tmou se opatrně přišourala stará lidožroutka a hmatala po hlavách, dokud nenašla tu, na které nebyla koruna, tu hbitě usekla a tělo přinesla muži, aby si pochutnal. Jenomže dívce bylo jasné, že tahle lež má nohy dlouhé jen do svítání, a tak vstala, sebrala z kouta sedmimílové boty, z kredence kouzelnou hůlku a ze šuplete kouzelnou fazoli, probudila prince a dali se na útěk.

Když uběhli pěkný kousek cesty, však měli sedmimílové boty, zeptali se kouzelné fazole, která znala odpověď na každou otázku: „Fazole jsi tu?“ „Ano,“ odpověděla fazole, „jsem tu! Ale vy si pospěšte! Lidožroutka si nazula sedmimílové boty a za chvíli vás má!“ Dívka máchla kouzelnou hůlkou a...

.....

.....

.....

.....

A proměnila se v labuť a prince v rybník, na kterém labuť plavala. Přišla lidožroutka a sladkými slovy lákala labuť na břeh, ale to se jí nepodařilo, a tak šla s nepořízenou domů a milenci pospíchali pryč. Za nějakou chvíli se opět zeptali: „Fazole jsi tu?“ „Ano,“ řekla fazole: „jsem tu! Ale stařena za chvíli také, neboť lidožrout jí vyčinil, že se nechala oklamat.“ Tak vzala dívka kouzelnou hůlku a proměnila sebe i prince v...

.....

.....

.....

.....

V oblak prachu, ve kterém lidožroutka bloudila, až se nakonec obrátila s nepořízenou domů a ti dva pospíchali dál. Za nějakou chvíli tu byli opět s otázkou: „Fazole jsi tu?“ „Ano,“ řekla fazole: „jsem tu! Ale lidožroutka také a co krok, to sedm mil!“ Dívka vzala kouzelnou hůlku do třetice a proměnila se v růži a prince ve včelu. Když přišla stařena, proměnu nepoznala a odtáhla zpět domů. A tak byli zachráněni!

Vymysli pohádce nadpis.

DOPIS OD OBRA

Autorka: Martina Grycová

Téma: práce s informacemi

Cíle:

- Žáci srovnávají pravdivost tvrzení s informacemi z dopisu od obra.
- Žáci hledají důkazy v textu.
- Žáci si ujasňují, které informace o obrovi jsou podložené a které jsou pouze domněnky.

Zařazení v příběhu Obr od Bodláčí hory:

Epizoda 7 – Dopis od Obra. Obyvatelé vesnice četli dopis od obra, diskutovali, co si o něm myslí přímo ve vesnici. V nějaké další vyučovací hodině lze pak mimo role zařadit tuto aktivitu – práce s informacemi z textu.

Pomůcky:

- dopis od obra
- věty s tvrzeními (příloha 1)
- list Víím jistě – myslím si (příloha 2)

Čas: 45 minut

Doporučený věk žáků: první ročník (6–7 let) – čtení a psaní genetickou metodou. Lze zařadit i pro starší děti – 2. ročník

Postup:

- Žáci sedí v kruhu na koberci. Přečtete znovu dopis od obra.
- Předložte žákům rozstříhané kartičky s větami (příloha 1). Jsou na nich napsaná tvrzení vyplývající z dopisu od obra. Některá z nich jsou pravdivá, jiná ne.
- Žáci čtou jednotlivá tvrzení, skupina rozhoduje, jestli s nimi souhlasí, nebo nesouhlasí. Žáci reflektují informace přímo z dopisu. Hledají důkaz, kde se tato informace v dopisu vyskytla, nebo naopak místo, kde je popřena. Pro první ročník je ještě čtení textu po každém tvrzení náročné, proto tuto roli zastáváte vy, učitel/ka. Žáci vás zastaví v okamžiku, kdy je potřebná informace uvedena.
Pozn.: Ve druhém ročníku lze nejprve přečíst společně všechna tvrzení a do dvojic potom žákům dát nakopírovaný dopis od obra, ve kterém budou společně hledat důkazy pro pravdivost či nepravdivost jednotlivých tvrzení, vše mohou označovat v textu.
- Žáci buď jednotlivě, nebo ve dvojicích (dle úrovně a schopností) vyplňují list (příloha 2), kde využívají toho, co se dověděli přímo od obra v jeho dopisu. Do sloupce VÍÍM JISTĚ uvádí pouze fakta, pro něž mají důkazy v dopise. Do sloupce MYSLÍÍM SI mohou vymýšlet různé předpoklady, myšlenky, které se jim o obrovi honí hlavou, ale důkazy pro ně nemají.

Doporučení:

Viz poznámka v postupu.

PŘÍLOHA 1

Pravdivé a nepravdivé informace z dopisu na kartičkách.

OBR JE SÁM.	OBR JE STARÝ.
S OBREM NIKDO NEKAMARÁDÍ.	O OBROVI SI NIKDO NEPOVÍDÁ.
OBR SE VZTEKÁ.	OBR SE CHCE S LIDMI SETKAT.
OBR SE CHCE SETKAT S OBROLOGEM.	OBR CHCE JET DALEKO.

PŘÍLOHA 2

VÍM JISTĚ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

MYSLÍM SI

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

JAK SE VYHNOUT VZTEKU

Autorka: Martina Grycová

Téma: zvládání vzteku

Cíle:

- Žáci rozpoznávají vztek od jiných emocí.
- Žáci se učí řešit situaci jinak než vztekáním se.

Zařazení do příběhu Obr od Bodláci hory:

Epizoda 7 – Dopis od obra. Aktivita navazuje na část dopisu, v níž se obr zmiňuje, že se vzteká.

Pomůcky:

- list (příloha 1)

Čas: 2 × 45 min (dvouhodina)

Doporučený věk žáků: první, druhý ročník (6–8 let)

Postup:

- Navažte na informace z dopisu od obra. Zopakujte s dětmi, co vše obr v dopisu psal. Obr v jedné části přiznává, že se vzteká, a ptá se vesničanů, jestli jim se to nestává.
- Ptejte se dětí, jestli mají nějakou zkušenost se vztekáním. K diskusi můžete využívat následující otázky: „Vztekal/a ses někdy? V jaké situaci? Vyřešila se tím situace, pomohlo ti to nějak? Viděl jsi někoho se vztekat? Jak to probíhalo? Jak to na tebe působilo, co sis myslel/a? Vztekají se i dospělí? Jak? Proč se lidé vztekají?“
- List (příloha 1) – do rámečku pod slovem JÁ nakreslí žáci sebe. Do rámečku pod slovem OBR nakreslí obra, jak si ho představují. Na zbytek papíru okolo rámečku se svým portrétem píší, jak to vypadá, když se vztekají, jak se to projevuje. Kolem obrova rámečku vymýšlí, jak by se to asi mohlo projevit u obra. Jeden z projevů znají z dopisu, mohou vymýšlet další.
- Prezentace v malých skupinách (2–3 děti) – každé dítě představí ostatním svůj list, popovídá jim, co napsalo.
- Vyzvěte děti, ať pantomimicky předvedou, jak se vztekají. Může probíhat hromadná hra, hra v menších skupinách či jeden po druhém, podle počtu dětí.
- Diskutujte nad tím, co děti předváděly, co viděly: *Poznaly jste se v nějaké reakci? Chováte se podobně? Máte podobné reakce?*
- Práce ve dvojicích nebo trojicích – děti si povykládají o situacích, které prožily, při kterých se vztekaly. Pak skupina vybere jednu, kterou bude hrát. Každé dítě má svoji roli, hra nebude pantomimou. Skupina nacvičí 2 podoby hry. Jednu, kdy se dítě vzteká, a druhou, kdy se mu za stejné situace podaří vztek zvládnout.
- Prezentace skupin a jejich her.

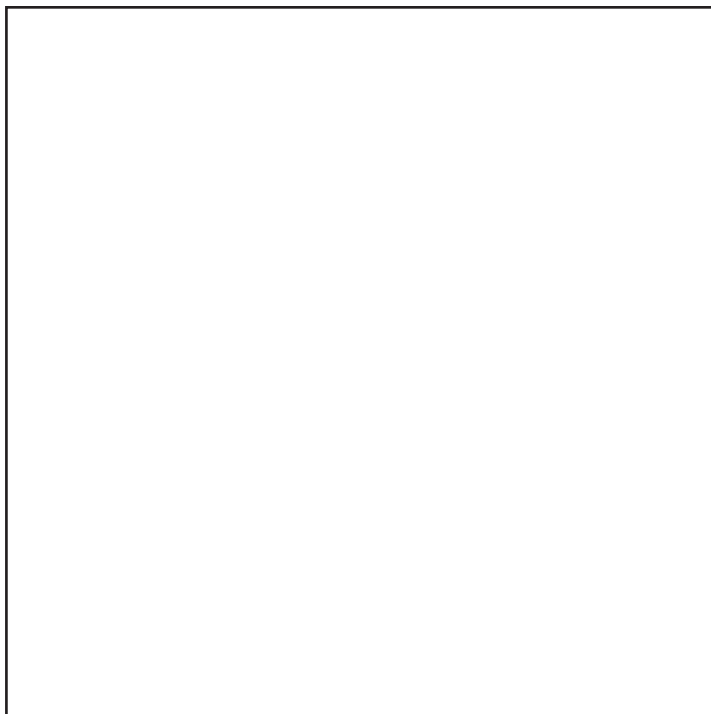
Otázky do reflexe:

- *Bylo těžké vymyslet, jak zvládnout situaci jinak než vztekem? Proč myslíte?*
- *Proč je to pro lidi tak těžké v běžném životě?*
- *Jak poznáte, že na vás jde vztek?*
- *Na jaká řešení situace, kdy hrozí vztek, nebo se vztekáte, jste přišli?*

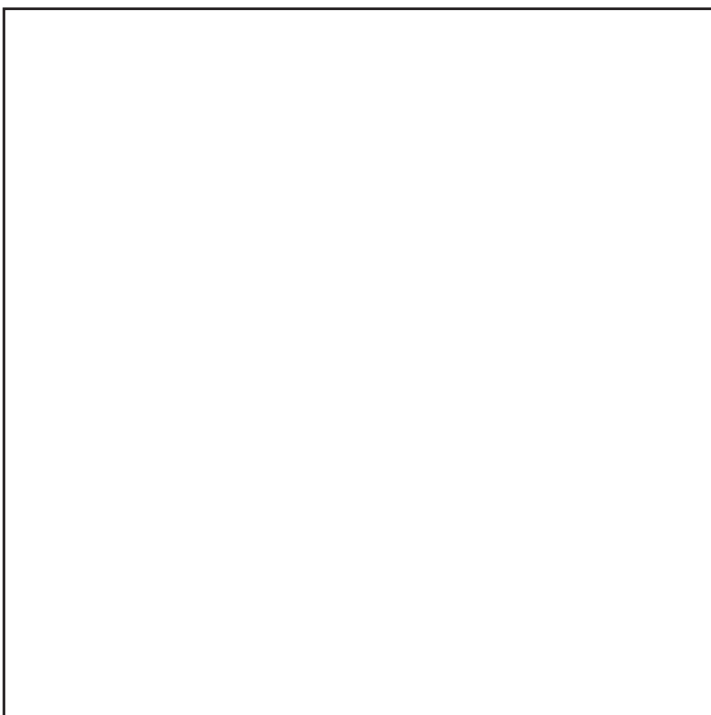
PŘÍLOHA 1

List pro srovnání vztekání žáka a Obra.

OBR

JÁ

JAK JSME PORCOVALI A ZNOVU SKLÁDALI OBRA

Autorka: Karla Černá

Téma: zvětšování na základě poměrů vůči vlastnímu tělu

Cíle:

- Žáci se domluví, jak rozdělit tvorbu obra mezi jednotlivé skupiny.
- Žáci zvětší svěřenou část těla obra dle domluveného poměru.

Zařazení do příběhu Obr od Bodláčí hory:

Epizoda 8 – Setkání s obrem. Dříve než jsme se s obrem setkali, tak jsme jej vytvořili papírového a umístili na chodbu školy.

Pomůcky:

- velké balící papíry
- metry

Čas: 2 vyučovací hodiny

Doporučený věk žáků: 6–11 let

Postup:

- Kreslete dle pokynů dětí na tabuli, jak si obra představují. Kladte doplňující otázky typu: Má vousy? Nosí klobouk? Nekreslete moc podrobně, spíše siluetu, aby děti měly prostor pro svou vlastní tvorbu a nekopírovaly představu učitele.
- Rozdělte děti do dvou až trojčlenných skupin – dle počtu dětí ve třídě. Dělte společně obra na části podle počtu skupin (u nás to byly části – hlava, levá ruka, pravá ruka, tělo po pupík, levá noha po lýtko, pravá noha po lýtko, nohy od lýtek dolů, klobouk).
- Domluvte se na poměru – vyberte jedno dítě, podle kterého budou ostatní měřit. My jsme se domluvili, že obr bude čtyřikrát větší než Honzík. Všechny skupiny měřily svou svěřenou část těla na Honzíkovi a zvětšovaly čtyřikrát (mladší na kalkulačce). Skupiny si přicházely odstříhnout potřebnou část papíru podle rozměrů, které naměřily a vypočítaly. Na ten pak kreslily a vystřihovaly svou část obra.
- Nakonec obra zkompletujte a najděte mu místo ve škole.

Doporučení:

- Hledejte takový poměr, aby bylo možné jej umístit do školy – u nás je ohnutý i přes strop.
- Skupiny se hledaly do dvojic (např. obě skupiny, které tvořily nohy) a domlouvaly se, jak budou postupovat.
- Je možné o obrovi psát – jak se jmenuje, co jej baví, co jí...

PŘÍLOHA 1

Tato publikace byla vytvořena s finanční podporou Ministerstva zahraničních věcí ČR v rámci Programu zahraniční rozvojové spolupráce.